

ACADEMIA ROMÂNĂ

Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”

NOUA ENCICLOPEDI
A ROMÂNIEI.
CUNOAȘTEREA
ENCICLOPEDI
A ROMÂNIEI

Caiet de lucru

6.2

**AGRICULTURĂ
ȘI ECONOMIE MONTANĂ**

Centrul de Informare și Documentare Economică

Ediția de față cuprinde lucrări realizate în cadrul
programelor de cercetare ale
Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”
2019-2022

Domeniul strategic 6.
Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a țării (economic, social, juridic, mediu)

Direcția prioritară 6.21.
Noua Enciclopedie a României. Cunoașterea enciclopedică a României

Fondator:

Acad. Tudorel Postolache

Coordonatori:

Dr. Valeriu Ioan Franc, M.c.AR, Dr. Ilie Bădescu, M.c.AR

*Publicație destinată dezbaterii în cadrul grupului de lucru.
Reproducerea, fie și parțială și pe orice suport,
este interzisă fără acordul prealabil al editorului și al autorilor.*

*Coordonator: Mihaela Burugă, CS III
Ortansa Ciutacu – redactor
Dorina Gheorghe – redactor principal
Luminița Login – documentarist principal
Nicolae Login – redactor principal
Adelina Bigică – redactor
Mihaela Carmen Boboc – redactor
Nicușor Ruiu, CS II
Ovidiu Sârbu – redactor principal*

Caiet de lucru
6.2
Agricultură și economie montană

INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ
UNDE SE AFLĂ ȘI ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ
AGRICULTURA ROMÂNIEI, 2022

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIȚESCU”

Domeniul strategic 6: Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a țării (economic, social, juridic, mediu)

Directia prioritară: 6.21. Noua Enciclopedie a României.
Cunoașterea enciclopedică a României

Tema de cercetare: Tema 6.21.2: Cercetări de dezvoltare rurală în România: concepte, metode, evoluții, rezultate (coordonator: acad. Păun Ion Otiman)

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIȚESCU”
INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ

UNDE SE AFLĂ
ȘI ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ
AGRICULTURA ROMÂNIEI

Acad. Păun Ion Otiman

CUPRINS

Introducere.....	6
1. Starea de azi a ruralului românesc. Discrepanțe și incompatibilități româno-europene	11
2. Consumul agroalimentar al României	22
3. Producția agroalimentară a României.....	28
4. Comerțul exterior agroalimentar al României.....	34
5. Susținerea financiară a agriculturii și dezvoltării rurale.....	45
ANEXE.....	54

INTRODUCERE

În cadrul programului de cercetare al Institutului de Economie Agrară din structura Institutului Național de Cercetări Economice "Costin C. Kirițescu" al Academiei Române pe anul 2022 a fost inclusă, în domeniul strategic 6: **Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a țării (economic, social, juridic, mediu)**, tema: **Cercetări de dezvoltare rurală în România: concepte, metode, evoluții, rezultate** (coordonator: acad. Păun Ion Otiman).

Lucrarea de față, cu tematica **Unde se află și încotro se îndreaptă agricultura României** după (peste) 30 de ani de la apariția și de "așezare" în teritoriu a Legii fondului funciar și 15 ani de la aderarea României la UE și de aplicare a politicii agricole comune europene, încearcă să redea, în primul rând prin cifre (date) și grafice (și mai puțin prin cuvinte), drumul parcurs de agricultura și agricultorii români, de spațiul rural și locuitorii săi ca efect al reformelor aplicate de statul român în această perioadă lungă de peste trei decenii.

Precizăm, încă de la început, faptul că am apelat în prezentare, cu precădere, la cifrele (datele, informațiile) statistice și graficele de evoluție cronologică, lăsând, în mare parte, interpretarea fenomenologică pe seama cititorului interesat de evoluția agriculturii românești în această perioadă lungă de timp. Principalele instrumente (metode) de cercetare a evoluției economice și sociale a agriculturii și spațiului rural românesc la care am apelat sunt: **analiza seriilor dinamice** (cronologice) lungi și **comparația în timp și spațiu** a principalilor indicatori economici, financiari, sociali și tehnici ai agriculturii românești cu cei din agricultura unor țări vest-europene (membre UE) și est-europene (membre și non membre CSI).

1. Datele statistice cronologice, având ca surse anualele și rapoartele statistice ale României, anuarul statistic european EUROSTAT, surse statistice est-europene (din statele foste socialiste, atâtea cât am avut la dispoziție, cu posibilitate redusă de accesare) și din multiple surse bibliografice, au fost segmentate, pentru o cât mai autentică comparație, în două perioade: **1990-2006, perioada de preaderare; 2007-2021 perioada de postaderare a României la UE**, iar acolo unde a fost necesar s-au folosit și serii statistice mai lungi, ca de

exemplu în cazul analizei comparative a evoluției mărimii și structurii exploatațiilor agricole în câteva țări europene (în cazul Franței, 125 de ani, al României, 100 de ani, iar al Germaniei, 65 de ani).

Consecințele economice sau de producție cauzate de modificările structurale intervenite în timp în consumul și producția agroalimentară l-am prezentat în două serii statistice cronologice succesive. Pentru exemplificare la început, ne referim la scăderea ponderii producției animale românești cu 7,4% în perioada 2007-2019 (după aderarea la UE), față de perioada 1990-2006, anterioară aderării (producția animale 24,1% în perioada 1990-2006; 18,7% în perioada 2007-2019, care a însemnat, din punct de vedere economic, o reducere a valorii producției zootehnice românești de circa 1,9 miliarde €, ceea ce, în mărimi de producție, reprezintă circa 200000 tone carne (respectiv cantitatea identică de carne porc importată de România pentru doi ani 2018-2019, fizic însemnând 1,9 milioane porci) sau 76 mil. hl lapte, producția anuală a 190000 vaci (calculat la producția medie anuală de 4000l/cap)

2. În perioada lungă de peste trei decenii de la promulgarea Legii fondului funciar, ca efect al aplicării acesteia, s-au produs mutații profunde în structura agriculturii României, determinate de principalul fenomen juridic, economic și social: **privatizarea terenului agricol (reîmproprietărirea**, atât cât a fost posibilă datorită multiplelor restricții cu privire la revenirea la proprietatea funciară privată dinainte de naționalizare și colectivizare), marcată la început de sincope, inconsecvențe de ordin politic și ideologic determinate de trecerea de la agricultura de stat și colectivistă la agricultura privat familială și societară. Funcție de prevederile inițiale ale legii, suita de amendări ulterioare (în mare parte și în cele mai multe cazuri, contradictorii) și funcție de legislația subsecventă (legi, ordonanțe și hotărâri de guvern etc.) au determinat structura fluidă și puternic bipolarizată a agriculturii actuale (Legea societăților agricole, Legea societăților comerciale agricole, Legea privind dimensiunea exploatațiilor agricole etc).

Adoptarea actelor normative naționale și europene de susținere financiară a exploatațiilor agricole au configurat, în mare parte, actuala **structură agrară** a României pe tipuri și mărimi ale exploatațiilor agricole și pe ramuri de producție. Configurația agriculturii țării noastre, pe tipuri de mărimi, dimensiuni și structuri de producție (fizice pe mărimi de suprafață și pe număr de exploatații și mărime economică - SO) ale exploatațiilor agricole, în comparație cu mărimea și structura exploatațiilor agricole din țări vest-europene (membre UE) și din țări est-europene (membre și non membre CSI), reflectă, cu fidelitate,

spațiul geografic și politic (vest sau est european) cu care se aseamănă mai mult agricultura românească actuală, adică **"unde se află agricultura României în anul 2022"**.

Pentru a facilita posibilitatea cititorului să dea o tentă cât mai personală analizei gradului de asemănare structurală a agriculturii românești, nu ne-am permis să interpretăm datele pe care le prezentăm în acest domeniu, ci să-l invităm pe fiecare cititor interesat să întreprindă acest exercițiu de apreciere.

3. Cum a evoluat agricultura României după aderarea la UE și unde se află din punct de vedere al celei mai importante funcții: asigurarea securității alimentare a țării și a siguranței alimentare a populației României, considerăm că reprezintă cea mai exactă reflectare' a modului concret de aplicare a strategiei naționale de dezvoltare rurală și a politicii agricole comune europene, după aderarea la UE.

În opinia noastră, analiza evoluției structurii comerțului exterior, a importului și exportului și a structurii consumului agroalimentar românesc pe cele trei componente esențiale: a) **cheltuielile generate de consumul de alimente din producția internă**; b) **valoarea autoconsumului alimentar din producție proprie a gospodăriilor agricole** și c) **valoarea consumului de alimente din import, sunt cei mai reprezentativi indicatori care descriu unde a ajuns agricultura României în anul 2022** și, funcție de tendințele (direcțiile) de evoluție (dinamica extrapolată) a acestor indicatori, **încotro se îndreaptă (ar trebui să se îndrepte) agricultura țării în viitor**.

Am început prezentarea evoluției agriculturii României, în perioada 1990-2021, cu accent deosebit pe perioada postaderare la UE (2007-2021) tocmai de la "capătul" sloganului cel mai promovat, în ultima perioadă, în Europa **"de la furcă la furculiță"**, adică de la "furculiță" către "furcă", deoarece considerăm că răspunsul cel mai bun la întrebarea **"unde se află agricultura României după (peste) 30 de ani de aplicare a Legii fondului funciar și 15 ani de la aderarea țării la UE"** ni-l dă tocmai mărimea, structura și proveniența **consumului agroalimentar al populației românești**. Cu alte cuvinte, pornim în determinarea locului unde se află în prezent agricultura României de la funcția principală a sistemului agroalimentar: garantarea (asigurarea) **securității alimentare a țării și siguranței alimentare a populației României**.

Dacă pornim în analiza producției agricole de la ecuația clasică a acesteia (Y) ca funcție de trei factori: **pământ (P)**, **muncă (M)** și **capital (C)**, adică $Y=f(P,M,C)$, atunci consumul agroalimentar depinde, în

exclusivitate, de modul în care este optimizată această funcție, adică combinarea optimă a celor trei factori.

Pentru țara noastră, funcția agriculturii de garantare a securității și de siguranță alimentară este cu atât mai importantă dacă avem în vedere oferta ecologică, printre cele mai generoase din Uniunea Europeană (practic, România din punctul de vedere al ofertei ecologice se află pe locul doi în UE, după Franța).

Prin urmare, este firesc să ne întrebăm **care este cauza faptului că România are un consum agroalimentar din ce în ce mai dezechilibrat în dinamică?** pe cele trei surse: **cheltuielile alimentare comerciale** (consumul comercial de produse de la exploatațiile agricole comerciale), **autoconsumul de produse** (din producția exploatațiilor de subsistență) și importul de produse

Urmărind evoluția consumului agroalimentar românesc în perioada 2000-2019, timp de 20 de ani, din care 15 ani'după aderarea României la UE, pe cele trei componente importante, adică: a) cheltuieli alimentare din producția internă (consum comercial din producția internă); b) autoconsumul alimentar (consumul necomercial) și c) consumul alimentar din import (consum comercial din import), constatăm faptul că importul de alimente crește în permanență, an de an, pe alocuri chiar **exploziv**. În timp ce consumul alimentar românesc format din cumpărările de alimente din producția agricolă internă românească - **consum comercial intern** - și din autoconsum - **consumul necomercial** - se dublează valoric (8910 mil. €, în anul 2000; 17257 mil. €, în anul 2019), **importul alimentar se multiplică de cinci ori** (932 mil. €, în anul 2000 și 4803 mil. €, în anul 2019). Comparativ cu perioada anterioară integrării, după anul 2007 consumul alimentar comercial din import se dublează (14,2%, în perioada 2000-2006; 27,8%, în perioada 2007-2019). Cea mai mare debalansare a consumului alimentar este generată de deficitul de produse alimentare de origine animală (carne, lapte) și de produsele alimentare procesate (produse de carne, brânzeturi, etc), acestea toate depășind, în ultimii ani, 60% din consumul alimentar al României.

4. Analiza evoluției agriculturii și a dezvoltării spațiului rural a României prin prisma rezultatelor concrete ale agriculturii privind garantarea securității și siguranței alimentare a populației țării și asigurarea calității decente a vieții locuitorilor rurali, după anii 1990 și până în prezent, trebuie făcută în corelație'strânsă cu procesul de susținere financiară, în principal din trei surse: finanțări publice naționale de la bugetul statului, **finanțări publice europene de la**

bugetul UE și finanțări private provenite din investițiile făcute de antreprenorii agricoli privați.

Evoluția principalilor indicatori ai diferitelor ramuri agroalimentare, a sistemului agroalimentar, în ansamblul său, și ai dezvoltării rurale (evoluția producției agroalimentare, rezultatele financiare ale exploatațiilor agricole, asigurarea consumului agroalimentar național, în principal din producția agricolă internă, balanța comerțului exterior agricol, indicatorii sociali ai calității vieții rurale, amenajarea și echiparea adecvată a caselor rurale, satelor și terenului agricol, dezvoltarea rurală durabilă etc.) în perioadele 1990-2006 și 2007-2021 este, cum afirmam și mai înainte, în strânsă corelație cu mărimea și destinația sumelor alocate pentru finanțare de la bugetul național, din fonduri europene și din fondurile proprii ale agricultorilor și procesatorilor.

5. În alte cazuri, am urmărit efectele unor măsuri de politică agricolă europeană sau românească asupra unor ramuri de producție. Mai întâi, dăm un singur exemplu: modul cum a influențat programul **Tomata** creșterea producției de roșii, dar fără a conduce și la reducerea importului, respectiv sporirea exportului de tomate al României, în perioada 2017-2020. În acest caz, trebuie să ne întrebăm dacă programul **Tomata** a avut eficacitate economică și în consum sau a fost, mai degrabă, un program politic?

6. Este evident faptul că ritmurile de creștere (sau scădere), ca mărimi absolute și relative a diferitelor sectoare, ramuri, culturi agricole și specii de animale, sectoare de stocare și procesare alimentară sunt influențate direct de modul de aplicare al politicii financiare naționale și, după anul 2007, al integrării în UE, de politici agricole comune Europene, adică de mărimea, consistența și eficiența investițiilor acordate prin programele sectoriale stabilite de strategia(ile) țării prevăzute în planurile naționale de dezvoltare rurală și europene (PNDR) și programele naționale strategice (PNS) prevăzute de Politica Agricolă Comună.

Este, sper, clar pentru oricine, că nivelul la care agricultura reușește să asigure atât siguranța și securitatea alimentară a populației din resurse agroalimentare interne cât și o calitate decentă a vieții rurale este strâns legat de modul în care sunt alocate prioritar fondurile (naționale, europene, publice și private) de susținere financiară către sectoarele, domeniile și categoriile de agricultori.

Nici programele europene actuale amintind, aici, cele mai importante: **Planul ecologic (verde) european** (2019), **Planul național de redresare și reziliență** (2021), dar și unele mai vechi), reglementările privind "înverzirea" producției de energie, creșterea ponderii utilizării

biocombustibililor în agricultură (și nu numai), extinderea în țările europene a agriculturii ecologice (pondere de până la 25% din suprafața UE, până în anul 2030) etc. nu au fost aplicate, de către autoritățile românești responsabile, care nu au avut pricepere, experiența și abilitatea pentru a le adapta spre direcțiile de dezvoltare agricolă și rurală necesare României. Este suficient să amintim numai precara adaptare a cerințelor de înverzire prevăzute în Programul european de redresare și reziliență prin prevederea de fonduri extrem de reduse tocmai pentru cea mai importantă cale de creștere sustenabilă a producției agroalimentare românești -**extinderea și modernizarea sistemelor de irigații corespunzător cerințelor de înverzire a agriculturii.**

1. Starea de azi a ruralului românesc.

Discrepanțe și incompatibilități româno-europene

Realitățile spațiului rural românesc, după trei decenii de reforme agrare, sunt rezultatul evenimentelor și acțiunilor politice, economice, juridice și sociale acumulate de-a lungul secolului al XX-lea, la care se adaugă efectele politicilor agricole actuale, aplicate după anul 1989. Patru schimbări majore de sistem, intervenite în secolul trecut, apreciate ca patru fracturi ale structurilor agrare românești: marea reformă agrară din anul 1921, reforma agrară din anul 1945, colectivizarea agriculturii din perioada 1949-1962 și efectele aplicării Legii fondului funciar din 1991 (și a legilor conexe acesteia), au făcut imposibilă conceperea, dar mai ales aplicarea unui **proiect agricol românesc de lungă durată**, asemenea majorității țărilor (vest) europene. Schimbările majore succesive de sistem au generat instabilitate și, ceea ce este mai grav, absența continuității, durabilității și sustenabilității sistemului agricol național.

1. După anul 1989 consecințele politicilor agricole (reforme, restructurări, ajustări) aplicate contradictoriu, lipsite de continuitate și competitivitate, au generat o agricultură fluidă, puternic bipolarizată, nestructurată, neperformantă, în cea mai mare parte necompetitivă și neconcurențială european, cu **gospodării mici necomerciale de subzistență și semisubzistență** (care cuprinde peste 95% din numărul exploatațiilor și peste 5 milioane ha suprafață); trecerea de la unitățile agricole socialiste mari (IAS, CAP), caracteristice socialismului oriental din perioada comunistă, la **exploatații agricole mari corporatiste** (asociații, societăți), majoritatea aflându-se, în prezent, în faza capitalismului primar, în care circa 12 mii exploatații mari și foarte mari de tip latifundiar cumulează o suprafață agricolă eligibilă european de

circa 5 milioane ha (peste 50% din terenul arabil de cea mai bună calitate), precum și o mică pondere a exploatațiilor familiale mijlocii, caracteristice agriculturii vest-europene, care dețin numai circa 10% din suprafața arabilă a țării.

Disfuncționalitățile majore cauzate de pandemia de Coronavirus, precum și realitățile dominante ale spațiului rural românesc, marcate în ultimele trei decenii de fenomene economice și sociale negative, care reprezintă punctele slabe ale analizei SWOT, presupun o schimbare radicală, profundă atât a politicii agricole comune europene cât mai cu seamă a politicii agricole românești. Adoptarea acestui nou sistem de stimulare a producției agroalimentare românești este cu atât mai necesară și urgentă, dacă avem în vedere rezultatele actuale submediiore înregistrate de agricultura și dezvoltarea rurală;

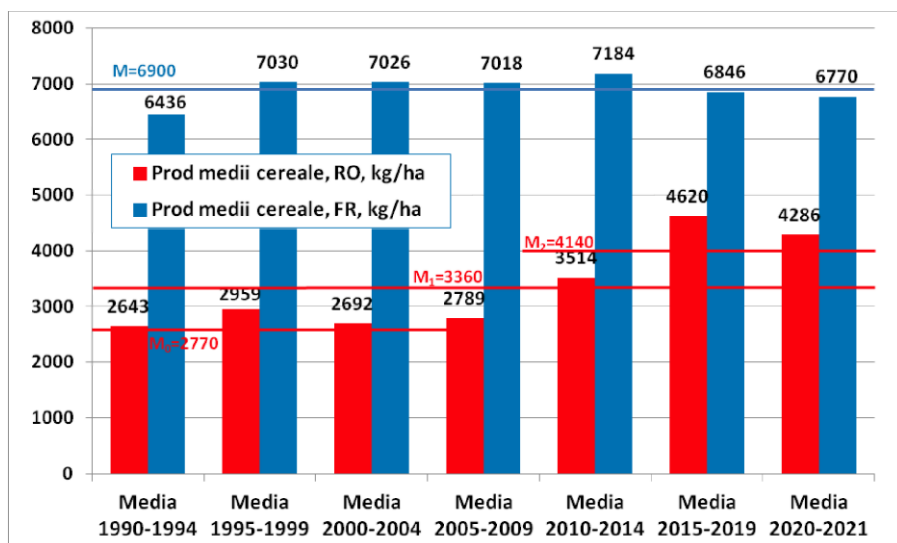
2. Grad redus de utilizare a potențialului ecologic al terenurilor agricole de circa 39-40%, în perioada 1990-2019, față de un grad mediu normal de utilizare a terenurilor agricole de 80% în Franța. În plus, aportul celor trei factori ai producției agricole (pământ, muncă și capital) plasează agricultura României în faza ei primară, cu o contribuție a factorilor adăugați (muncă și capital care creează valoare nouă), de numai circa 30%, în perioada 1990-2019. Aceasta este principala explicație a faptului că în această perioadă România a realizat o producție medie de cereale de circa 3000 kg/ha, față de producția medie a Franței de 6850 kg/ha (43,7% producția medie a României față de producția medie a Franței) (tabelul 1, figura 1).

Tabelul 1. Evoluția producției de cereale în Franța și România, kg/ha, 1990-2021

	Media 1990- 1994	Media 1995- 1999	Media 2000- 2004	Media 2005- 2009	Media 2010- 2014	Media 2015- 2019	Media 2020- 2021
Prod medii cereale, RO, kg/ha	2643	2959	2692	2789	3514	4620	4285,5
Prod medii cereale, FR, kg/ha	6436	7030	7026	7018,4	7183,8	6845,5	6769,5

Sursa: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Figura 1. Evoluția producției de cereale în Franța și România, kg/ha, 1990-2021

3. Decalaje de performanță tehnologică, cuantificate prin randamentul mediu la cereale, sunt evidențiate atât de nivelul scăzut al acestuia, cât și de fluctuația și instabilitatea multianuală accentuată. În țări precum Franța, Italia și Spania se înregistrează un **diferențial anual maxim de producție** (diferența între producția maximă și cea minimă anuală) la culturile de cereale, de circa 1300 kg/ha, la o producție medie multianuală de 6300 kg/ha (21%), iar în România diferențialul maxim este de 2000 kg/ha, la o producție medie multianuală de numai 3000 kg/ha (75%), fapt ce demonstrează, fără putere de tăgadă, nonperformanțele și marile fluctuații anuale agricole ale României, dependența de neacceptat față de condițiile climatice (tabelul 2, figura 2).

Tabelul 2. Evoluția producției medii de cereale (kg/ha) și a precipitațiilor anuale (mm) în România, 1990 - 2021

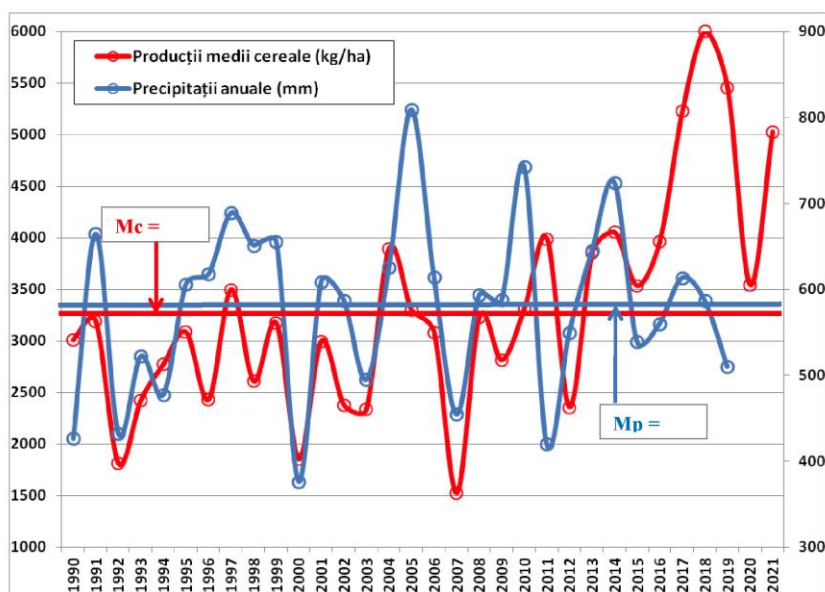
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Producții medii cereale (kg/ha)	3011	3192	1814	2423	2773	3085	2430	3498	2610	3173	1853	2998	2377	2339	3895	3298	3081
Precipitații anuale (mm)	426,4	664,6	432,5	522,3	477,9	605,9	617,9	689	651,3	655,6	376,4	609	587,3	495,2	625,6	809,3	614

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 1990-2021
Producții medii cereale (kg/ha)	1524	3229	2815	3316	3989	2357	3854	4054	3535	3965	5225	5999	5458	3543	5028	3304,4
Precipitații	454,8	593,4	588	742,3	420,2	550	645	724,3	539,5	560,2	613,5	587,2	510,4			579,6

anuale (mm)															
-------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online, anuarele statistice 1990-2022

Figura 2. Evoluția producției medii de cereale (kg/ha) și a precipitațiilor anuale (mm) în România, 1990 - 2021

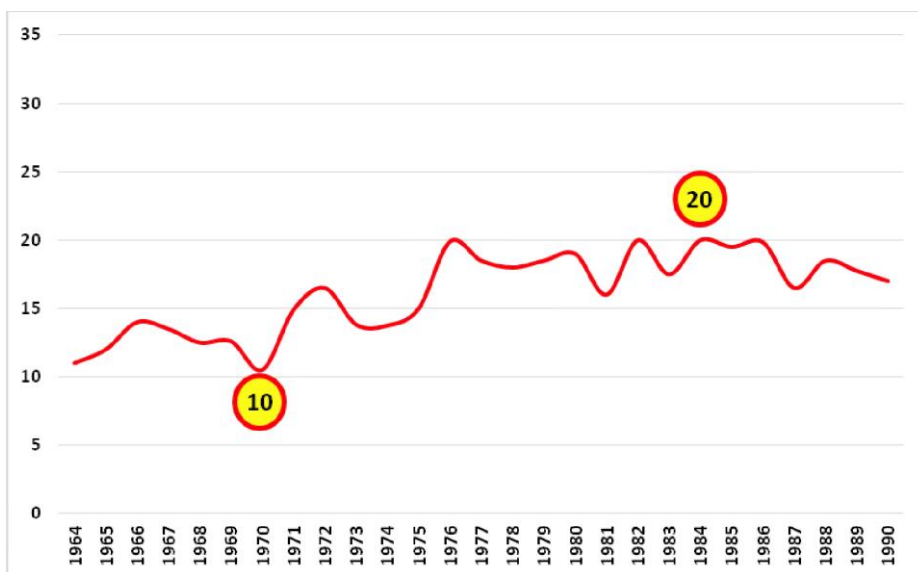
4. Nonperformanța producției agricole anuale este generată, în primul rând, de dependența încă (prea) ridicată de condițiile meteorologice anuale (meteo-dependența producției agricole) (figura 2) deoarece sistemele de irigații au fost folosite incomplet, înainte de anul 1990, iar după acest an sunt, în mare parte, nefuncționale, datorită degradării fizice, echipării precare a fermelor cu instalații de irigare, toate acestea ducând la costuri ridicate ale apei adusă la plantă, generate de 3-4-5 repompări succesive din fluviul Dunărea, care asigură 90% din necesarul de apă (tabelul 3, 4, figura 2, 3, 4). Totodată, prin folosirea unor **tehnologii agricole învechite, cu consum redus de inputuri care susțin performanța (îngrășăminte, substanțe de protecția culturilor) și a unor echipamente tehnice depășite din punct de vedere al consumului de energie și al productivității, toate marcând în permanență nonperformanța de producție și economică.**

Tabelul 3. Evoluția producției totale de cereale din România în perioada 1964-1990 (mil t.)

	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	
Producție cereale Ro	11	12	14	14	13	13	11	15	17	14	14	15	20	
	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Producție cereale Ro	19	18	19	19	16	20	18	20	20	20	17	19	18	17

Sursa: Institutul Național de Statistică, anuarele statistice 1964-1990

Figura 3. Evoluția producției totale de cereale din România în perioada 1964-1990 (mil t.)

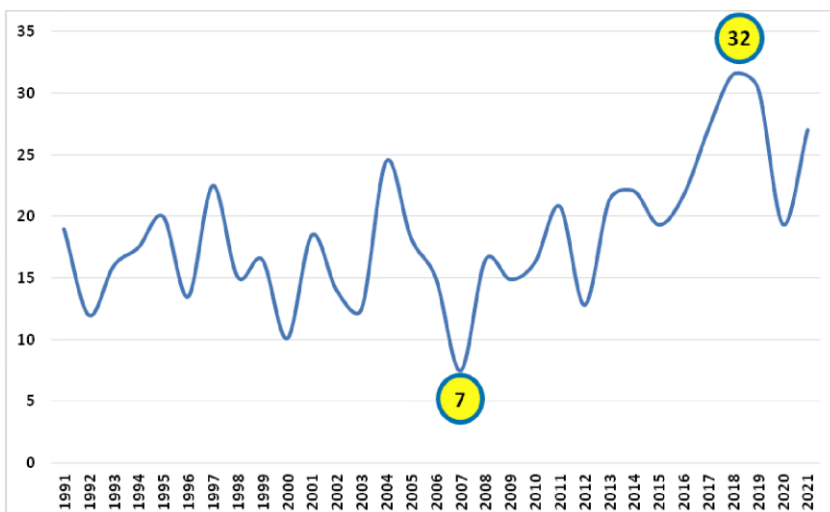

Tabelul 4. Evoluția producției totale de cereale din România în perioada 1990-2021 (mil t.)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Producție cereale Ro	19	12	16	18	20	14	23		15	17	10	19	14	13	25	18	15
	2007	2008	2009	2010	2011	2012		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Producție cereale Ro	8	17	15	16	21	13		21	22	19	22	27	32	30	19	27	

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 4. Evoluția producției totale de cereale din România în perioada 1990-2021 (mil t.)

– din punctul de vedere al performanțelor agricole și al dezvoltării rurale rezultate din principalii indicatori economici, stadiul actual real al agriculturii românești (în mare parte) este similar cu stadiul în care s-a aflat agricultura țărilor UE-6 în anii 1965-1970, deoarece:

- **valoarea producției primare la hectar** obținută de fermierii români de 1150 €/ha, media perioadei 2007-2019, este de 2-2,2 ori mai mică comparativ cu cea obținută în UE (2250 €/ha);
- **consumul intermediar**, ca expresie a nivelului de susținere financiară a tehnologiilor de producție, a structurii și a gradului de intensivizare a producției agricole, cu impact direct asupra randamentelor, în România înregistrează o valoare de 600 euro/ha, comparativ cu Olanda - 8.369 euro/ha, Belgia - 3.987 euro/ha, Danemarca - 2.843 euro/ha, 2500-2800 euro/ha în Franța și Germania;
- **valoarea adăugată brută** în agricultura românească se află la jumătatea celei din UE, fapt care conduce la obținerea unei producții agroalimentare finale de circa 1.400-1.500 €/ha în România, față de 2.400-2.600 €/ha în UE. Valoarea adăugată brută scăzută și transferul masiv de subvenție de la UE prin exportul de cereale și oleaginoase (peste 50% din producția

- națională de cereale) și prelucrarea internă redusă a cerealelor și oleaginoaselor; transformarea extrem de redusă a porumbului produs de exploatațiile vegetale în carne, în exploatațiile românești producătoare de carne și ouă;
- **autoconsumul alimentar** în România se ridică în medie la 28-35% din total consum alimentar, în fermele de subzistență acesta reprezintă 90-92% din producția exploatațiilor fermelor, iar în cazul fermelor de semi-subzistență este de 50-52%, față de numai 10-12% în UE, această stare având drept consecință o valoare medie a producției agricole comerciale de 400-420 €/ha în România, de patru ori mai mică comparativ cu UE;
 - consecința non-performanțelor agricole românești se concretizează în **ponderea extrem de ridicată a importului de alimente** în totalul consumului alimentar (20-25%, media ultimilor ani, 2007-2019) și ponderea mult mai scăzută (15,4%) a exporturilor în total producție agroalimentară;
 - **exportul românesc conține preponderent produse agricole materii prime** (cereale, oleaginoase, animale vii) iar importul este format masiv din produse de origine animală și procesate (carne, lapte, legume-fructe, material biologic etc); între structura comerțului exterior agroalimentar românesc al anilor 2010-2019 și cea de acum 100 de ani nu este aproape nici o diferență, nici un progres structural, calitativ;
 - **balanța comercială agricolă** este profund deficitară (1,2 mld. € deficit comercial în anul 2019);
 - **dotarea unui agricultor** din exploatațiile agricole românești, comparativ cu dotarea unui agricultor din UE (tabelul 5, figura 5), este de circa 25-26 de ori mai mică (9.000-9.200 € imobilizări corporale în UE, față de 350 € în România);

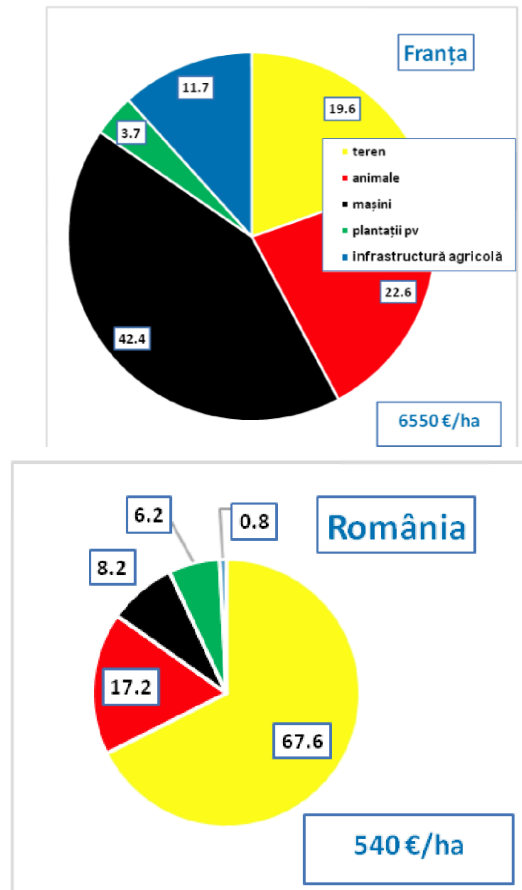
**Tabelul 5. Structura capitalului agricol fix.
Comparație România: Franța**

	Franța	România
teren	19,6	67,6
animale	22,6	17,2

mașini	42,4	8,2
plantații pv	3,7	6,2
infrastructură agricolă	11,7	0,8

Sursa: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

**Figura 5. Structura capitalului agricol fix.
Comparație România: Franța**

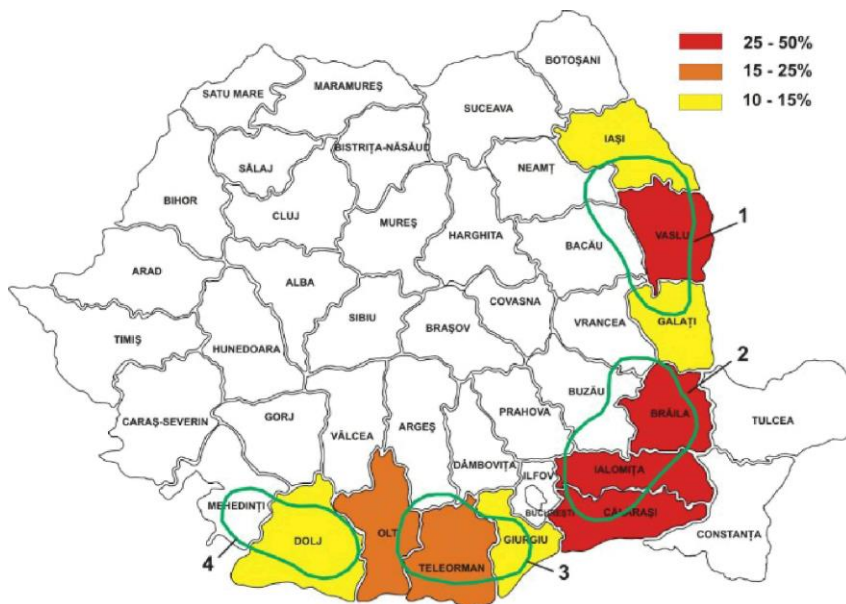

- **creditele bancare** acordate în exploatațiile agricole europene sunt de 8-9 ori mai mari comparativ cu cele **acordate** exploataților agricole românești (1.700-2.000 €/ha - credite în UE, 200-230 €/ha în România);
- **starea slabă a locuirii** pentru circa 38% din populația rurală determinată de calitatea slabă a locuințelor (caselor) din materiale nedurabile (40-42%) și a gradului ridicat de

- îmbătrânire a acestora (75% din locuințe au vechimea peste 30-35 de ani);
- **dezvoltarea și amenajarea rurală precară** - instalații de apă, canalizare, stații de epurare, încălzire cu gaze naturale de 5-6 ori mai mică față de țări ca Ungaria, Cehia, Slovacia, țări fără rezerve de gaz metan; căi de comunicații, rețele de drumuri de foarte slabă calitate etc);
 - **alimentarea cu apă a locuințelor** este necorespunzătoare, mai mult de jumătate din populația rurală nebeneficiind de alimentare cu apă în sistem public;
 - **gradul extrem de redus de echipare a teritoriului rural** și a locuințelor cu sisteme de încălzire, **racordarea** la rețele de gaze naturale și canalizare (de circa 5-6 ori mai redus față de mediul urban românesc, care, la rândul său, are un nivel al dotării tehnico-edilitare mult inferior mediei UE);
 - **harta dezvoltării rurale a României este dominată de imense pungi de sărăcie severă**, care acoperă circa 30-35% din suprafața rurală a țării, pungi caracteristice subdezvoltării extreme. (figura 6)
 - **dezagriculturalizarea**, prin nelucrarea anuală a circa 1,5-1,7 milioane ha teren arabil și 1,0-1,2 milioane ha pajiști naturale, circa 19-20% din terenul agricol al României;
 - **irigarea în medie (1990-2022) a circa 150-200000 ha teren agricol**, numai 6-6,5% din suprafața amenajată până în 1990, România înregistrând, în perioada 1990-2020, o **metodependență** nepermis de mare și o fluctuație exagerată a producției medii și totale de cereale (7815 mii tone, circa 1700 kg/ha cereale în anul 2007 cu recoltă minimă și 31553 mii tone, circa 5200 kg/ha în anul 2019, cu recoltă maximă);
 - **dezootehnizarea agriculturii**, prin scăderea anuală constantă a ponderii producției animale, de la circa 38-40%, în perioada 1995-2000, la numai 25-26% în prezent (2015-2020), față de 50-55% în UE (tabelul 6, figura 7);
 - **absența cvasitotală a depozitelor locale**, zonale și regionale de legume-fructe, cartofi etc. care să asigure prezența permanentă a produselor agricole românești în rețelele de magazine;
 - **procesarea producției agricole primare inacceptabil** de scăzută 1:1 (1€ materie primă: 1 € produs alimentar finit), față de 1:2,5 în UE;

- **dispariția cvasitotală a economiei rurale sociale**, cooperativele meșteșugărești, ateliere de procesare și **prestări** de servicii;
- **agricultura românească actuală este de tip extensiv, neperformantă, puternic bipolarizată** - 3,6 mil exploatații mici de subsistență dețin 5159 mii ha (38,7%), 70 mii exploatații familiale mijlocii - caracteristice agriculturii vesteuropene din UE - dețin numai 1,647 mii ha (12,32%), iar 12 mii exploatații mari și foarte mari - latifundii, producătoare, în principal, de cereale și oleaginoase pentru export, dețin 6500 mii ha teren agricol din care peste 5000 mii ha teren arabil de cea mai bună calitate (49%).

Figura 6. Harta distribuției marilor exploatații agricole (peste 2000 ha) și a zonelor de sărăcie rurală extremă

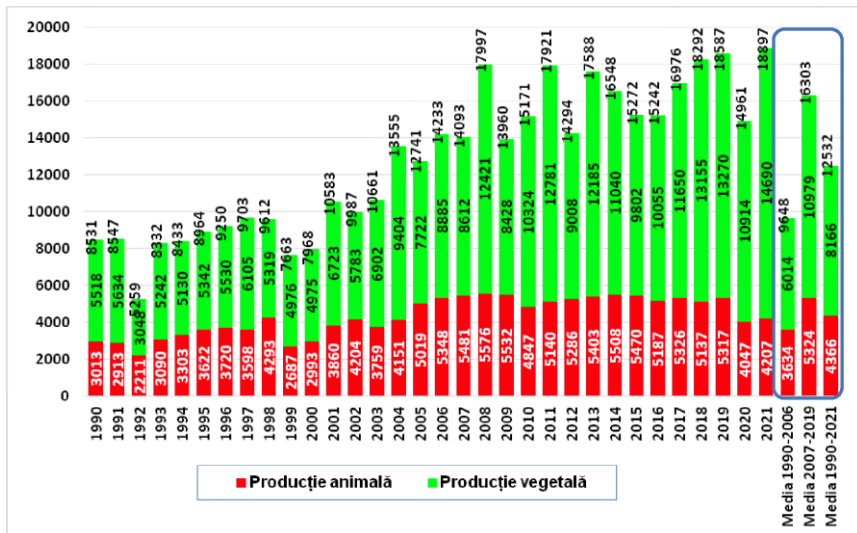
Tabelul 6. Dinamica producției agricole a României (mil. ECU/€)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
Producție vegetală	5518	5634	3048	5242	5130	5342	5530	6105	5319	4976	4975	6723	5783	6902	9404	7722	8885	6014
Producție animală	3013	2913	2211	3090	3303	3622	3720	3598	4293	2687	2993	3860	4204	3759	4151	5019	5348	3634
Total	8531	8547	5259	8332	8433	8964	9250	9703	9612	7663	7968	10583	9987	10661	13555	12741	14233	9648

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2019	Media 1990-2021
Producție vegetală	8612	12421	8428	10324	12781	9008	12185	11040	9802	10055	11650	13155	13270	10914	14690	10979	8166
Producție animală	5481	5576	5532	4847	5140	5286	5403	5508	5470	5187	5326	5137	5317	4047	4207	5324	4366
Total	14093	17997	13960	15171	17921	14294	17588	16548	15272	15242	16976	18292	18587	14961	18897	16303	12532

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 7. Dinamica producției agricole a României (mil. ECU/€)

- **agricultura românească**, ca de altfel întreaga economie agroalimentară, este caracterizată de **criza ineficienței alocării și utilizării resurselor** (începută încă cu mult timp înainte de 1989) precum și puternic afectată de dezechilibre **sistemice** ale proprietății și exploatațiilor, ale piețelor și prețurilor produselor agricole, ale input-urilor producției agricole, precum și ale competitivității și funcționării instituționale, toate acestea fiind factori generatori de non-performanță

La toate acestea se mai adaugă unele idei, lansate de structurile decizionale de la Bruxelles, "pur teoretice", desprinse de realitățile europene, de pământul european. De exemplu, în anii 2000 s-a elaborat, la Bruxelles, teoria "20%" din combustibilul consumat în UE să ajungă, în anul 2010, combustibil ecologic (biocombustibil), pondere atinsă, până în prezent, anul 2020, de numai 5-6%. O altă idee, cel puțin nerealistă, emisă mai recent de UE, se referă la ponderea agriculturii ecologice care trebuie să ajungă la 25% din producția agricolă a UE a anilor următori. Curată utopie!

2. Consumul agroalimentar al României

Începem analiza stării sistemului agroalimentar românesc actual, cum spuneam și mai înainte, (adică unde se află în prezent agricultura României) cu **analiza consumului agroalimentar**, pornind tocmai de la funcția economică și socială cea mai importantă a agriculturii: **asigurarea securității alimentare naționale și garantarea siguranței alimentare a populației țării**. Formularea funcției celei mai importante a agriculturii (sistemului agroalimentar) sub forma enunțată mai sus ("asigurarea securității alimentare naționale și garantarea siguranței alimentare a populației țării") nu este un **slogan politic**, ci, reprezintă necesara reflectare (materializare) a **potențialului ecologic (natural) al României în produse agroalimentare** destinate consumului alimentar al populației și schimbului internațional (exportului).

Studii mai vechi (1970-1980), realizate de cercetătorii D. Teaci și S. Hartia, și mai noi (2020) efectuate de C. Hera, P.I. Otiman, Cecilia Alexandri, L. Luca ș.a, scot în evidență faptul că România are potențial ecologic, natural de a asigura consumul alimentar a circa 30-35 milioane consumatori, adică consumul intern pentru locuitorii țării (circa 20-22 milioane) și de a avea un disponibil pentru export echivalent necesarului de alimente pentru circa 12-15 milioane locuitori.

De la cercetările de potențialitate agricolă până la realizarea consumului alimentar din producția agricolă internă este o diferență enormă. Datele statistice (sursa INS) prezentate în tabelele 7, 8, figurile 8, 9) reflectă afirmația de mai înainte. În medie, pe durata a 20 de ani, România își asigura din producția agricolă internă numai 77,9% din consumul alimentar. După aderarea României la UE și adoptarea PAC, firesc ar fi fost să crească gradul de asigurare a consumului alimentar din producția internă. În realitate, asigurarea consumului alimentar din producția internă scade după 2007 la 73,4%, iar în ultimii cinci ani (2015-2019) scăderea este și mai accentuată, drastică chiar, ajungând la 66,1%, importul crescând la o cifră alarmantă, de 33,9%, pentru o țară cu potențialul agricol natural al României.

Tabelul 7. Evoluția consumului alimentar al României (mil. €)

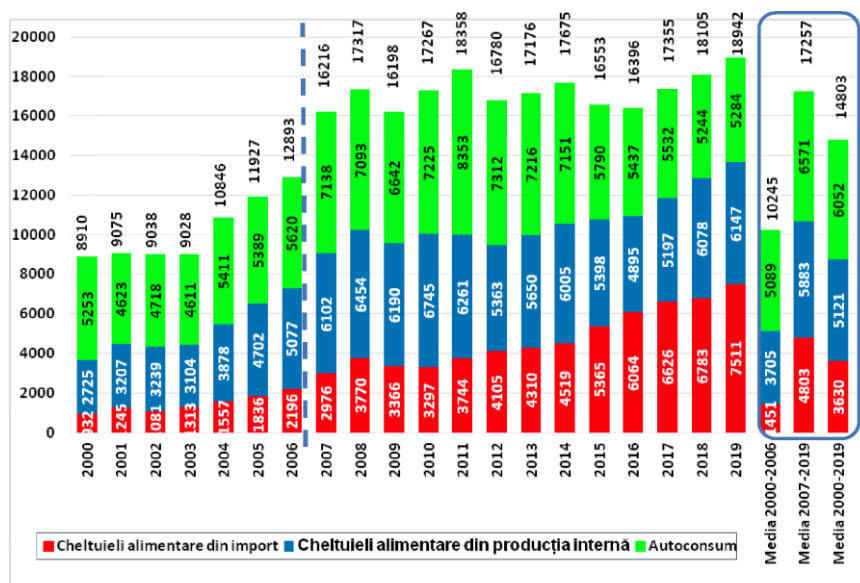
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 2000-2006
Cheltuieli alimentare din producția internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077	3705
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620	5089
Cheltuieli alimentare din import	932	1245	1081	1313	1557	1836	2196	1451

Total	8910	9075	9038	9028	10846	11927	12893	10245
-------	------	------	------	------	-------	-------	-------	-------

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2007-2019	Media 2000-2019
Cheltuieli alimentare din producția internă	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147	5883	5121
Autoconsum	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284	6571	6052
Cheltuieli alimentare din import	2976	3770	3366	3297	3744	4105	4310	4519	5365	6064	6626	6783	7511	4803	3630
Total	16216	17317	16198	17267	18358	16780	17176	17675	16553	16396	17355	18105	18942	17257	14803

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 8. Evoluția consumului alimentar al României (mil. €)

Tabelul 8. Structura consumului alimentar al României (%)

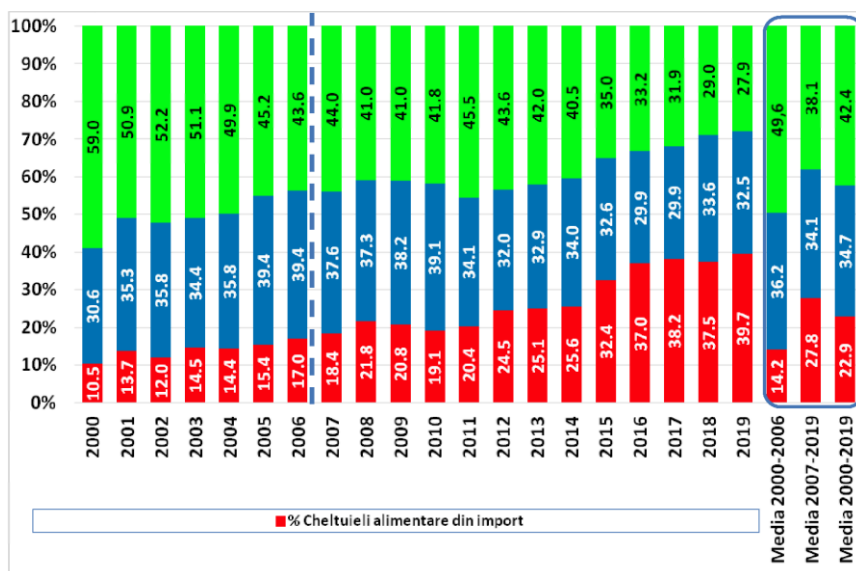
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 2000-2006
% Autoconsum	59,0	50,9	52,2	51,1	49,9	45,2	43,6	49,7
% Cheltuieli alimentare din producția internă	30,6	35,3	35,8	34,4	35,8	39,4	39,4	36,2
% Cheltuieli alimentare din import	10,5	13,7	12,0	14,5	14,4	15,4	17,0	14,2
% Total	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2007-2019	Media 2000-2019
% Autoconsum	44,0	41,0	41,0	41,8	45,5	43,6	42,0	40,5	35,0	33,2	31,9	29,0	27,9	38,1	42,4

% Cheltuieli alimentare din producția internă	37,6	37,3	38,2	39,1	34,1	32,0	32,9	34,0	32,6	29,9	29,9	33,6	32,5	34,1	34,7
% Cheltuieli alimentare din import	18,4	21,8	20,8	19,1	20,4	24,5	25,1	25,6	32,4	37,0	38,2	37,5	39,7	27,8	22,9
% Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică

Figura 9. Structura consumului alimentar al României (%)

Pentru a evidenția mai consistent precara capacitate a agriculturii comerciale actuale, este necesar un comentariu suplimentar cu privire la consumul alimentar din producția agricolă internă. De unde provine, care sunt exploatațiile agricole care asigură consumul alimentar intern? Consumul alimentar intern este asigurat din două surse: 42,4% autoconsumul alimentar și 34,7% cumpărările de alimente din producția agricolă proprie (tabelul 9, figura 10).

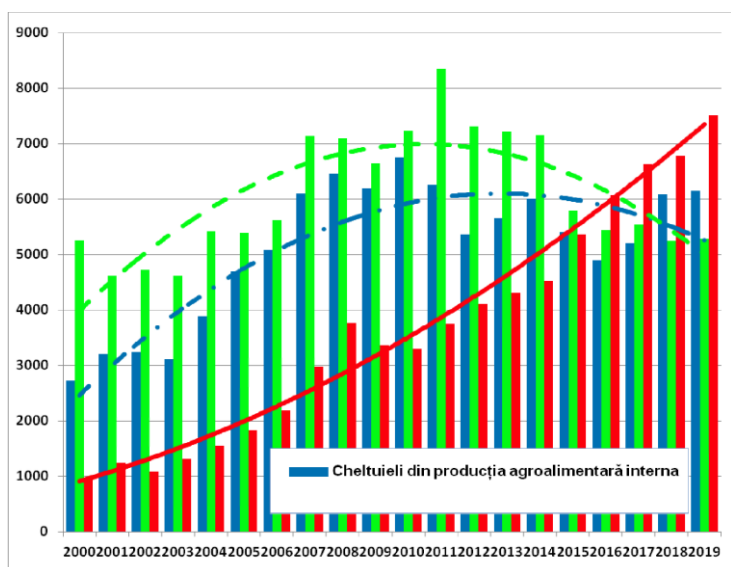
Autoconsumul alimentar, care deține cea mai mare pondere (42,4%) în consumul alimentar românesc este asigurat, timp de două decenii, majoritar de exploatațiile de subzistență și, în mare parte, de exploatațiile de semisubzistență. Deci, mult contestatele exploatații agricole mici și foarte mici, contribuie cu cea mai mare parte în asigurarea consumului alimentar național.

**Tabelul 9. Evoluția consumului agroalimentar al României
(mil. €, 2000-2019)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284
Import	932	1245	1081	1313	1557	1836	2196	2976	3770	3366	3297	3744	4105	4310	4519	5365	6064	6626	6783	7511
Cheltuieli din producția agroalimentară internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147
Total	8910	9075	9038	9028	10846	11927	12893	16216	17317	16198	17267	18358	16780	17176	17675	16553	16396	17355	18105	18942

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

**Figura 10. Evoluția consumului agroalimentar al României
(mil. €, 2000-2019)**

În schimb, consumul comercial cu produse agricole din producția proprie (cheltuieli alimentare din produsele agroalimentare românești) asigurat de exploatațiile agricole comerciale mari și latifundiile asigură numai o treime (34,5%) din consumul alimentar intern.

Precaritatea consumului alimentar românesc este evidentă urmărind evoluția consumului alimentar comercial cu produse românești (provenite de la exploatațiile comerciale), care, în perioada 2000-2019, este în scădere, de la 35,8%, înainte de aderare (2007), la 31,7%, în ultimii cinci ani.

Structura și tendințele consumului alimentar al României, timp de două decenii, este cel mai bine marcat prin reprezentarea grafică din tabelul 10 și figura 11.

Cu privire la **starea agriculturii românești, adică unde se află agricultura** (după 30 de ani de aplicare a Legii fondului funciar și 15 ani de la aderarea la UE și de aplicare a politicii agricole comune), privită prin prisma primei funcții a acesteia, de asigurare a securității alimentare naționale și de garantare a siguranței alimentare a populației țării, **funcție comparată cu potențialul ecologic natural**, putem concluziona: **agricultura României actuală, după această lungă perioadă de reformă, se află într-o criză structurală, economică și socială profundă.**

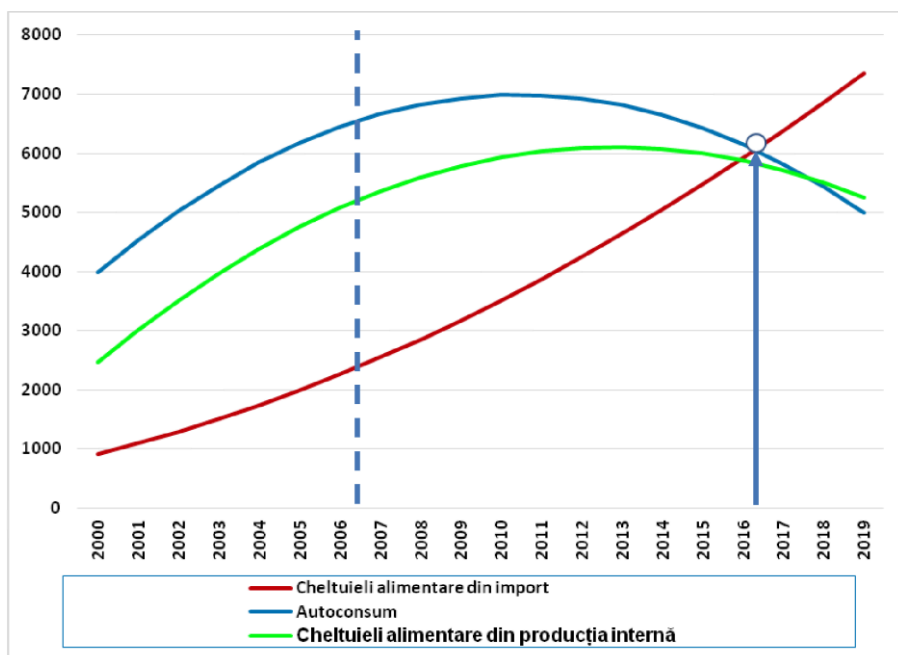
Tabelul 10. Evoluția componentelor consumului alimentar românesc, (mil. €)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 2000-2006
Cheltuieli alimentare din producția internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077	3705
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620	5089
Cheltuieli alimentare din import	932	1245	1081	1313	1557	1836	2196	1451

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2007-2019
Cheltuieli alimentare din producția internă	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147	5883
Autoconsum	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284	6571
Cheltuieli alimentare din import	2976	3770	3366	3297	3744	4105	4310	4519	5365	6064	6626	6783	7511	4803

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 11. Tendința de evoluție a componentelor consumului alimentar românesc, funcții ajustate (mil. €)

Dependența masivă de importul de alimente de 33,9%, în ultimii cinci ani, dependența și mai mare de autoconsumul de alimente (asigurat de exploatațiile agricole mici de subsistență) de 34,4%, în ultimii ani, sunt cifre mai mult decât edificatoare în acest sens.

Iar dacă analizăm structura agriculturii pe mărimi de suprafață a exploatațiilor agricole, vom vedea, într-un capitol următor, faptul că, după această perioadă lungă de reforme și europenizare, **jumătate din agricultura României** se aseamănă mai mult cu structura agriculturii spațiului exsovietic (Rusia, Kazahstan, Belarus, Ucraina, Moldova), această jumătate din agricultura românească (circa cinci milioane ha) fiind de tip latifundiar oriental sau, într-o oarecare măsură, latino-american.

Starea mai mult decât precară a consumului agroalimentar este efectul, este consecința nivelului și structurii producției agricole, iar acestea sunt efectele, după cum vom vedea în continuare, aplicării politicii agricole românești și europene în domeniul finanțării pe ramuri, total eronat a agriculturii, de către autoritățile agricole din România și UE.

3. Producția agroalimentară a României

Urmărind evoluția producției agricole în perioada 1990-2021, remarcăm creșteri semnificative, în mod deosebit în producția vegetală (tabelele 11, 12, figurile 12, 13). Creșterea producției agricole trebuie însă nuanțată funcție de potențialul ecologic al solului, structura producției pe cele două ramuri: **producția vegetală și producția animală** și structura producției agroalimentare pe **producerea de materie primă vegetală și animală și procesare alimentară**.

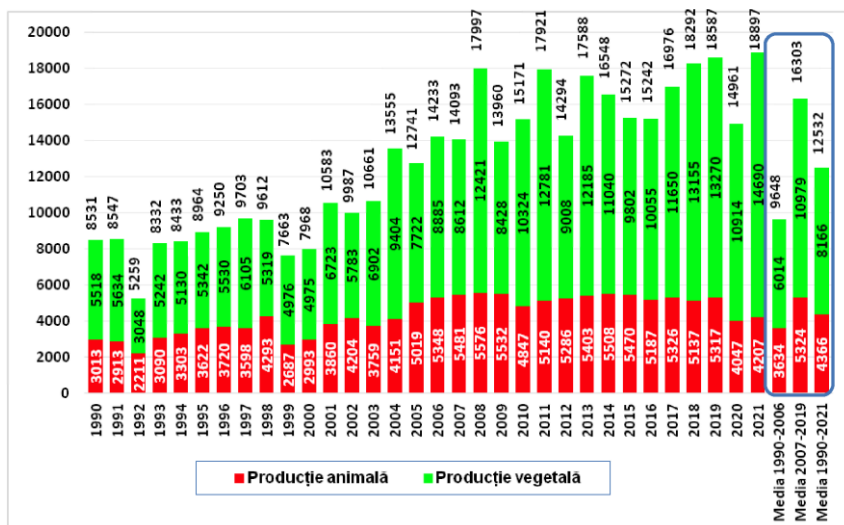
Tabelul 11. Dinamica producției agricole a României (mil. ECU/€)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
Producție vegetală	5518	5634	3048	5242	5130	5342	5530	6105	5319	4976	4975	6723	5783	6902	9404	7722	8885	6014
Producție animală	3013	2913	2211	3090	3303	3622	3720	3598	4293	2687	2993	3860	4204	3759	4151	5019	5348	3634
Total	8531	8547	5259	8332	8433	8964	9250	9703	9612	7663	7968	10583	9987	10661	13555	12741	14233	9648

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2019	Media 1990-2021
Producție vegetală	8612	12421	8428	10324	12781	9008	12185	11040	9802	10055	11650	13155	13270	10914	14690	110979	8166
Producție animală	5481	5576	5532	4847	5140	5286	5403	5508	5470	5187	5326	5137	5317	4047	4207	5324	4366
Total	14093	17997	13960	15171	17921	14294	17588	16548	15272	15242	16976	18292	18587	14961	18897	16303	12532

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 12. Dinamica producției agricole a României (mil. ECU/€)

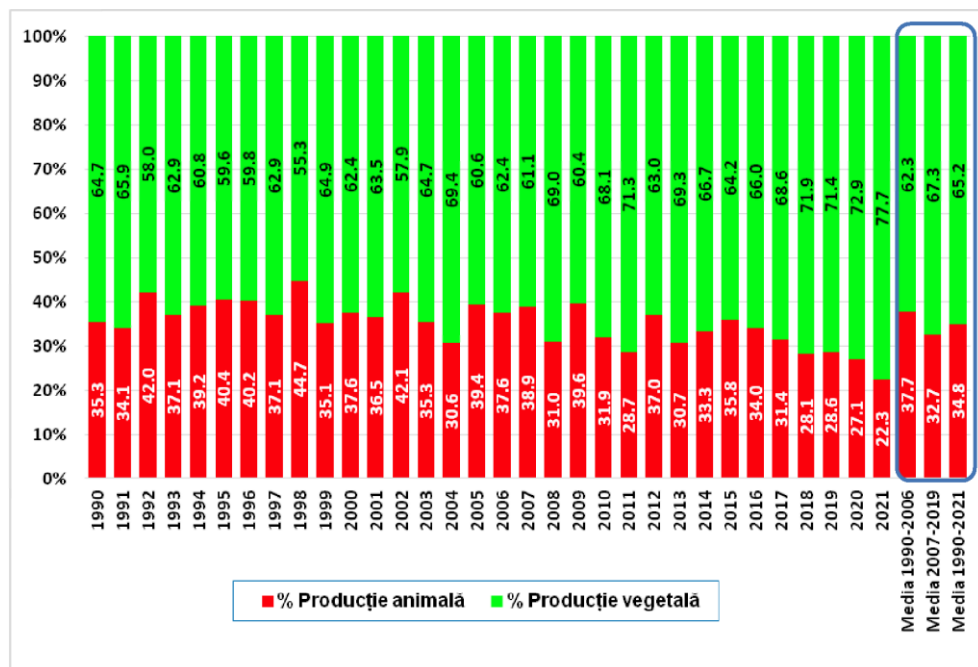
Tabelul 12. Structura producției agricole a României (%)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
% Producție vegetală	64,7	65,9	58,0	62,9	60,8	59,6	59,8	62,9	55,3	64,9	62,4	63,5	57,9	64,7	69,4	60,6	62,4	62,3
% Producție animală	35,3	34,1	42,0	37,1	39,2	40,4	40,2	37,1	44,7	35,1	37,6	36,5	42,1	35,3	30,6	39,4	37,6	37,7
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2019	Media 1990-2021
% Producție vegetală	61,1	69,0	60,4	68,1	71,3	63,0	69,3	66,7	64,2	66,0	68,6	71,9	71,4	72,9	77,7	67,3	65,2
% Producție animală	38,9	31,0	39,6	31,9	28,7	37,0	30,7	33,3	35,8	34,0	31,4	28,1	28,6	27,1	22,3	32,7	34,8
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică

Figura 13. Structura producției agricole a României (%)

Evoluția structurii producției agricole pe cele două ramuri, vegetală și animală, este una dintre cele mai negative tendințe, deoarece se constată o scădere permanentă, cu diminuare accentuată, după 2007, a producției animale (32,7% în 2007-2019, față de 37,7% producție animală în perioada 1990-2006).

Referitor la evoluția producției agroalimentare (tabelele 13, 14, figurile 14, 15) se constată o importantă creștere a gradului de procesare a materiilor prime agricole (tabelul 15, figura 16), dar total insuficientă față de necesarul de consum de produse procesate din producția internă. Dezechilibrele structurale ale producției agroalimentare se reflectă, după cum vom vedea în continuare, și în structura - puternic "decompensată" a exportului de produse alimentare.

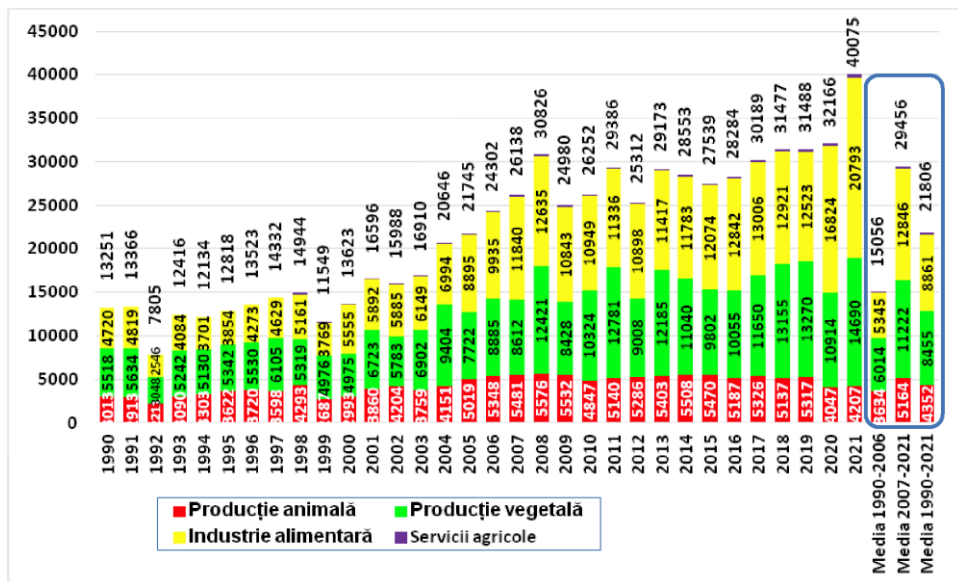
**Tabelul 13. Dinamica producției agroalimentare a României
(mil. ECU/€)**

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990- 2006
Producție vegetală	5518	5634	3048	5242	5130	5342	5530	6105	5319	4976	4975	6723	5783	6902	9404	7722	8885	6014
Producție animală	3013	2913	2211	3090	3303	3622	3720	3598	4293	2687	2993	3860	4204	3759	4151	5019	5348	3634
Servicii agricole									171	117	100	121	116	100	97	109	134	118
Industrie alimentară	4720	4819	2546	4084	3701	3854	4273	4629	5161	3769	5555	5892	5885	6149	6994	8895	9935	5345
Total producție agroalimentară	13251	13366	7805	12416	12134	12818	13523	14332	14944	11549	13623	16596	15988	16910	20646	21745	24302	15056

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007- 2021	Media 1990- 2021
Producție vegetală	8612	12421	8428	10324	12781	9008	12185	11040	9802	10055	11650	13155	13270	10914	14690	11222	8455
Producție animală	5481	5576	5532	4847	5140	5286	5403	5508	5470	5187	5326	5137	5317	4047	4207	5164	4352
Servicii agricole	205	194	177	132	129	120	168	222	193	200	207	264	378	380	384	224	184
Industrie alimentară	11840	12635	10843	10949	11336	10898	11417	11783	12074	12842	13006	12921	12523	16824	20793	12846	8861
Total producție agroalimentară	26138	30826	24980	26252	29386	25312	29173	28553	27539	28284	30189	31477	31488	32166	40075	29456	21806

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 14. Dinamica producției agroalimentare a României (mil. ECU/€)

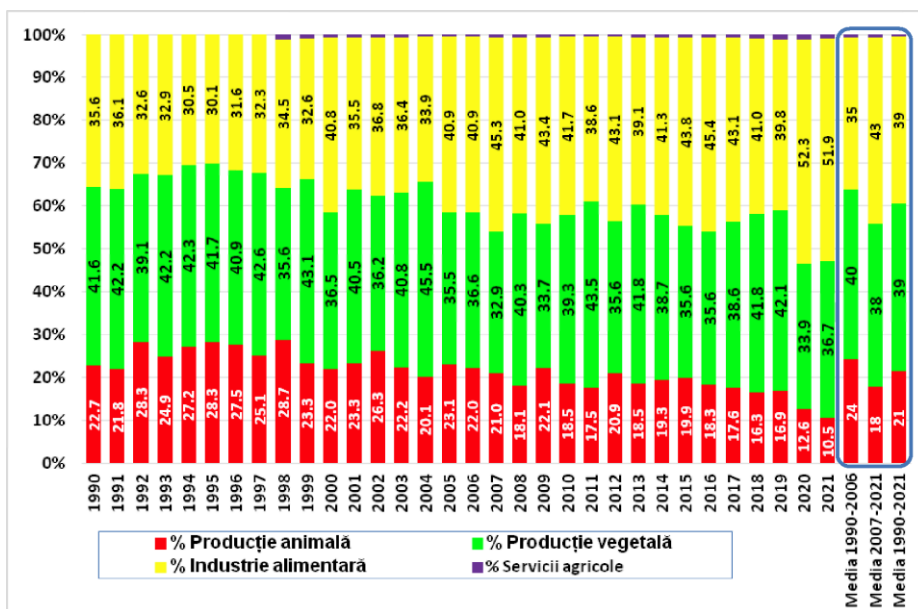
Tabelul 14. Structura producției agroalimentare a României (%)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
% Producție vegetală	41,6	42,2	39,1	42,2	42,3	41,7	40,9	42,6	35,6	43,1	36,5	40,5	36,2	40,8	45,5	35,5	36,6	39,8
% Producție animală	22,7	21,8	28,3	24,9	27,2	28,3	27,5	25,1	28,7	23,3	22,0	23,3	26,3	22,2	20,1	23,1	22,0	24,1
% Servicii agricole	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	1,0	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,7
% Industrie alimentară	35,6	36,1	32,6	32,9	30,5	30,1	31,6	32,3	34,5	32,6	40,8	35,5	36,8	36,4	33,9	40,9	40,9	35,4
% Total producție agroalimentară	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2021	Media 1990-2021
% Producție vegetală	32,9	40,3	33,7	39,3	43,5	35,6	41,8	38,7	35,6	35,6	38,6	41,8	42,1	33,9	36,7	38,0	39,2
% Producție animală	21,0	18,1	22,1	18,5	17,5	20,9	18,5	19,3	19,9	18,3	17,6	16,3	16,9	12,6	10,5	17,9	21,3
% Servicii agricole	0,8	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5	0,6	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	1,2	1,2	1,0	0,7	0,6
% Industrie alimentară	45,3	41,0	43,4	41,7	38,6	43,1	39,1	41,3	43,8	45,4	43,1	41,0	39,8	52,3	51,9	43,4	38,9
% Total producție agroalimentară	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică

Figura 15. Structura producției agroalimentare a României (%)

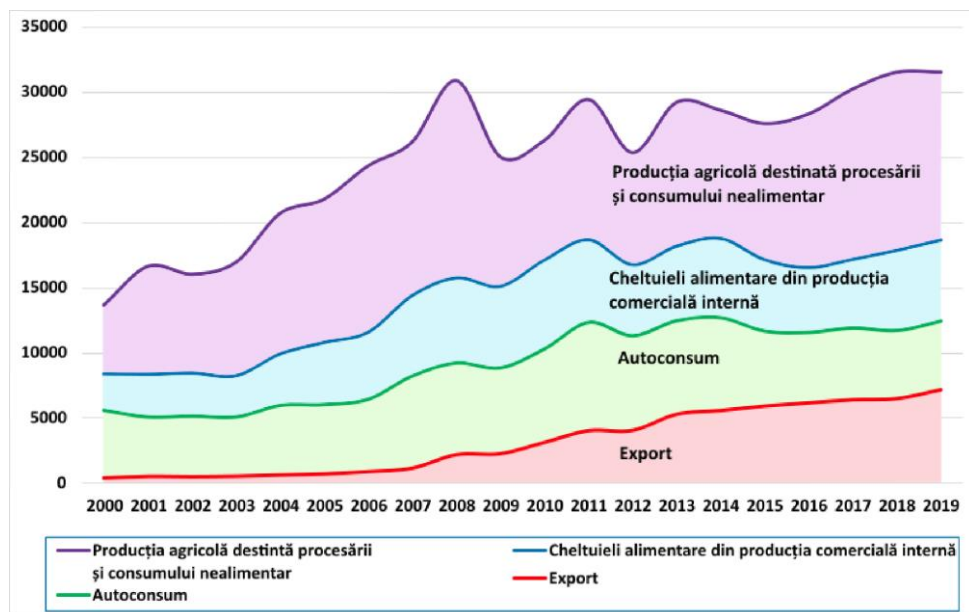

Tabelul 15. Destinațiile producției agroalimentare în România, mii. €

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006						
Producția agricolă destinată procesării și consumului nealimentar	5277	8282	7570	8697	10770	10981	12751						
Cheltuieli alimentare din producția comercială internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077						
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620						
Export	368	484	461	498	587	673	854						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Producția agricolă destinată procesării și consumului nealimentar	11776	15114	9906	9170	10751	8593	11023	9820	10433	11783	13053	13654	12872
Cheltuieli alimentare din producția comercială internă	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147
Autoconsum	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284
Export	1122	2165	2242	3112	4021	4044	5284	5577	5918	6169	6407	6501	7185

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 16. Destinațiile producției agroalimentare în România, mil. €

Dezechilibrele structurale ale producției agroalimentare a României reprezintă rezultatul susținerii financiare profund dezechilibrate ale diferitelor ramuri vegetale, animale și alimentare. Comparând structura producției agricole a României cu cea a Franței (tabelul 16, figura 17), se desprinde concluzia conform căreia România, în perioada 2007-2021, a acordat atenție creșterii ramurilor producției vegetale, în general, ramurii agricole producătoare de materii prime de tip extensiv (cereale, oleaginoase), în dauna producției animale și a procesării, ramurii producătoare de valoare adăugată.

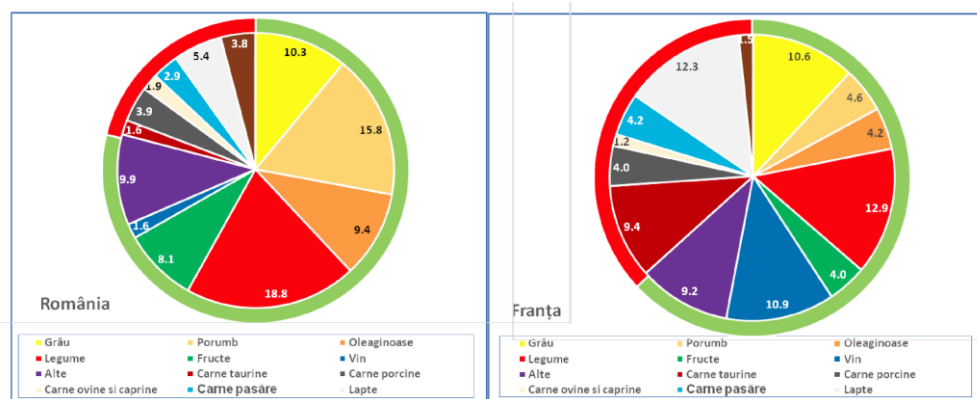
Tabelul 16. Structura producției agricole, date comparative Franța/România

	Franța		România	
	mil. euro	%	mil. euro	%
Cereale total	15072	18,9	5630	28,6
Grâu	8507	10,6	2028	10,3
Porumb	3677	4,6	3098	15,8
Oleaginoase	3393	4,2	1851	9,4
Legume	10297	12,9	3698	18,8
Fructe	3164	4,0	1595	8,1
Vin	8689	10,9	315	1,6
Alte	7358	9,2	1939	9,9

PRODUCȚIE VEGETALĂ	47973	60,0	15028	76,4
Animale	15654	19,6	2046	10,4
Carne taurine	7537	9,4	314	1,6
Carne porcine	3198	4,0	765	3,9
Carne ovine și caprine	949	1,2	367	1,9
Carne pasăre	3384	4,2	575	2,9
Produse animale	11192	14,0	2199	11,2
Lapte	9866	12,3	1066	5,4
Ouă	1168	1,5	754	3,8
PRODUCȚIE ANIMALĂ	26847	33,6	4245	21,6
SERVICII AGRICOLE	5098	6,4	384	2,0
PRODUCȚIA AGRICOLĂ	79919	100,0	19658	100,0

Sursa: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Figura 17. Structura producției agricole, date comparative Franța/România

4. Comerțul exterior agroalimentar al României

Cea mai corectă reflectare a dezechilibrelor structurale a producției agroalimentare românești, generate de o greșită politică a alocărilor financiare naționale și europene (investiții și subvenții), se găsește în evoluția mărimii și structurii comerțului exterior (export-import) agroalimentar.

Când vorbim de dezechilibrele structurale ale producției agroalimentare a României ne referim la **structura comparativă** a exportului și importului de produse agroalimentare, grupate, în statisticile românești, pe patru clase mari: 1. produse vegetale, 2. animale vii, 3. produse alimentare și 4. grăsimi și uleiuri. Deci, primele două clase cuprind produse agricole de tipul materiilor prime iar celelalte două clase produse alimentare - procesate.

Este cunoscut faptul că o ramură agroalimentară se dezvoltă echilibrat și economic **dacă și numai dacă asigură consumul alimentar intern al populației și un excedent destinat exportului**. Urmărind consumul alimentar, exportul și importul și 'balanța agroalimentară a României, concluzia este una singură: **România nu se încadrează, în această perioadă lungă 1991-2019 în categoria țărilor cu agricultură performantă**

Analizând seriile statistice complete ale importului, exportului și balanței comerciale agroalimentare, constatăm faptul că numai în doi ani (2013-2014) România înregistrează o balanță comercială agroalimentară pozitivă (tabelul 17, figura 18).

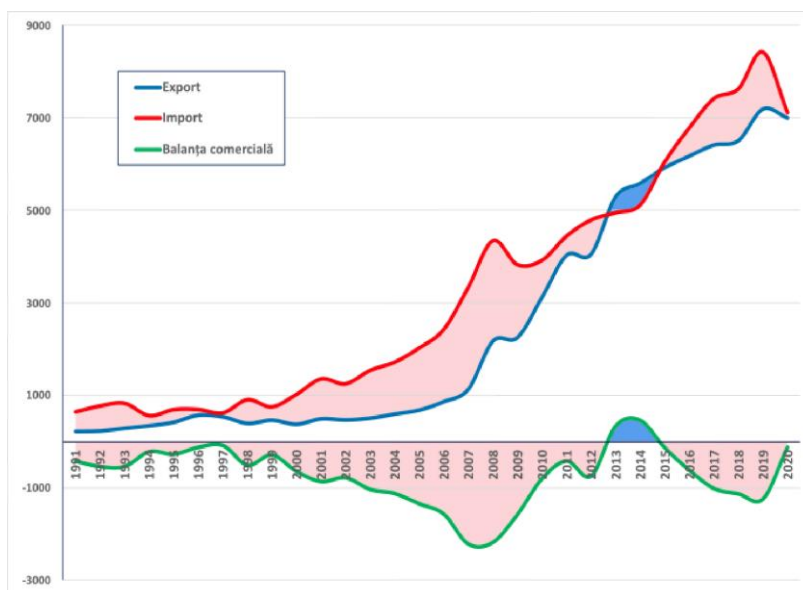
Tabelul 17. Evoluția balanței comerciale agricole a României

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Export	212,6	222,2	279,7	334,1	409,9	562,4	527,7	386,5	454,9	367,6	484,0	460,6	497,9	587,4	673,3	854,0
Import	639,1	766,1	823,1	556,4	688,4	690,9	615,6	900,0	746,9	1015,1	1350,8	1245,7	1535,3	1713,9	2021,9	2424,8
Balanța comercială	-426,6	-543,9	-543,4	-222,3	-278,6	-128,5	-87,9	-513,5	-292,0	-647,5	-866,8	-785,0	-1037,4	-1126,5	-1348,7	-1570,8

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Export	1122,3	2165,2	2242,4	3112,4	4020,7	4044,3	5284,4	5577,2	5918,2	6169,2	6406,6	6501,5	7185,0	6994,1
Import	3339,0	4347,0	3823,3	3919,9	4445,6	4795,1	4952,0	5121,2	6055,2	6789,1	7423,1	7635,0	8431,1	7120,8
Balanța comercială	-2216,6	-2181,8	-1580,9	-807,5	-424,9	-750,8	332,4	456,0	-137,0	-619,8	-1016,6	-1133,6	-1246,1	-126,8

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 18. Evoluția balanței comerciale agricole a României

Analiza comparativă a dezechilibrului import/export ne evidențiază faptul că acesta este generat de structura dezechilibrată pe grupe de produse destinate exportului și cuprinse în import. În timp ce România exportă cu predilecție materie primă (tabelele 18, 19, 20, 21, figurile 19, 20, 21, 22) cu valoare adăugată mică (cereale, oleaginoase, tabelele 22, 23, 24, figurile 23, 24, 25), datorită procesării insuficiente, importul cuprinde produse înalt procesate, cu valoare mare.

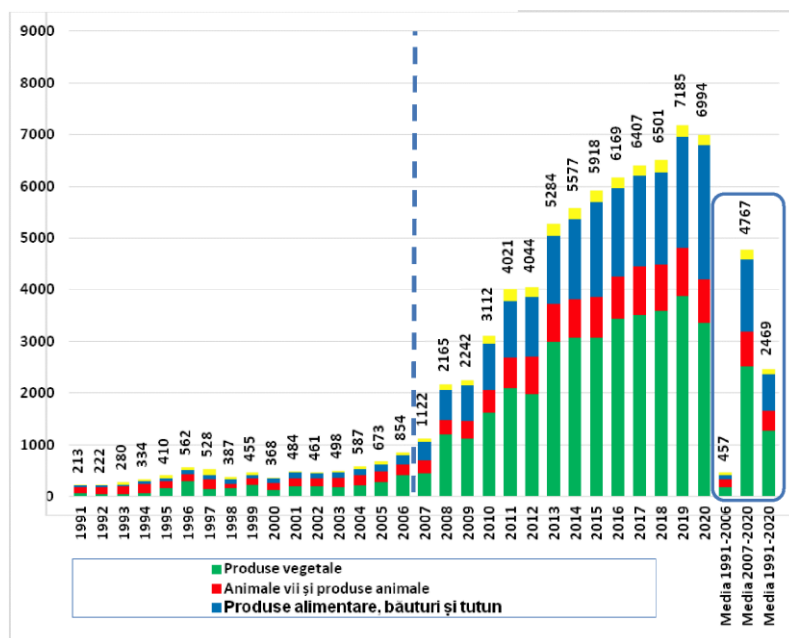
Tabelul 18. Evoluția exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991- 2006
Animale vii și produse animale	121	142	138	184	131	123	176	84	109	138	146	153	189	201	196	211	153
Produse vegetale	57	38	49	54	161	299	147	159	235	129	202	186	171	207	276	407	174
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	5	5	52	39	62	54	110	62	51	22	28	10	28	64	62	57	44
Produse alimentare, băuturi și tutun	30	37	40	57	55	86	94	82	60	79	108	112	111	116	139	179	86
Total	213	222	280	334	410	562	528	387	455	368	484	461	498	587	673	854	457

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007- 2020	Media 1991- 2020
Animale vii și produse animale	252	278	326	434	584	731	745	743	782	814	946	895	928	845	664	392
Produse vegetale	440	1198	1125	1625	2097	1970	2985	3072	3075	3437	3502	3591	3876	3351	2525	1271
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	68	106	88	164	242	183	240	213	224	194	211	224	224	195	184	110
Produse alimentare, băuturi și tutun	362	583	704	890	1099	1160	1315	1549	1838	1724	1747	1791	2156	2603	1394	697
Total	1122	2165	2242	3112	4021	4044	5284	5577	5918	6169	6407	6501	7185	6994	4767	2469

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 19. Evoluția exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

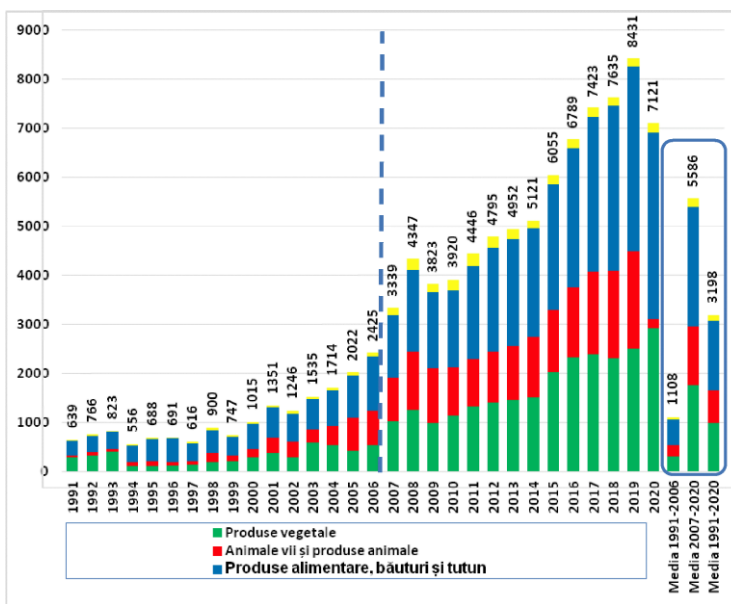
Tabelul 19. Evoluția importului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii și produse animale	35	66	58	83	99	59	58	185	115	162	314	312	261	389	662	707	223
Produse vegetale	302	330	406	118	119	133	151	201	210	296	375	294	596	543	437	538	316
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	11	30	18	25	21	17	30	50	30	38	38	70	55	52	59	74	39
Produse alimentare, băuturi și tutun	291	340	341	330	448	483	377	465	392	519	624	569	623	730	864	1106	531
Total	639	766	823	556	688	691	616	900	747	1015	1351	1246	1535	1714	2022	2425	1108

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii și produse animale	870	1191	1116	984	965	1035	1114	1226	1254	1441	1689	1774	1980	184	1202	680
Produse vegetale	1037	1259	1003	1141	1324	1416	1455	1514	2037	2329	2395	2317	2516	2922	1762	991
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	144	227	160	217	245	239	205	164	184	189	192	172	174	202	194	111
Produse alimentare, băuturi și tutun	1288	1669	1544	1577	1911	2105	2177	2218	2580	2830	3147	3372	3762	3813	2428	1417
Total	3339	4347	3823	3920	4446	4795	4952	5121	6055	6789	7423	7635	8431	7121	5586	3198

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 20. Evoluția importului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

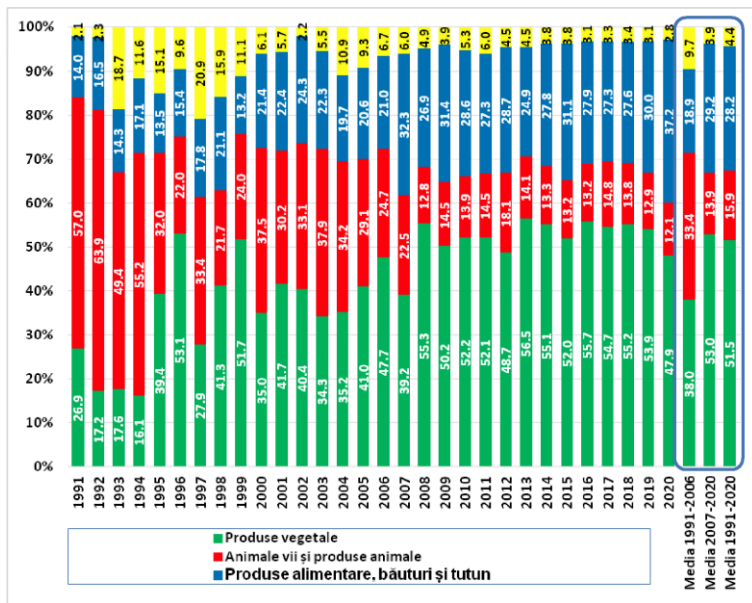
Tabelul 20. Structura exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii și produse animale	57,0	63,9	49,4	55,2	32,0	22,0	33,4	21,7	24,0	37,5	30,2	33,1	37,9	34,2	29,1	24,7	33,4
Produse vegetale	26,9	17,2	17,6	16,1	39,4	53,1	27,9	41,3	51,7	35,0	41,7	40,4	34,3	35,2	41,0	47,7	38,0
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	2,1	2,3	18,7	11,6	15,1	9,6	20,9	15,9	11,1	6,1	5,7	2,2	5,5	10,9	9,3	6,7	9,7
Produse alimentare, băuturi și tutun	14,0	16,5	14,3	17,1	13,5	15,4	17,8	21,1	13,2	21,4	22,4	24,3	22,3	19,7	20,6	21,0	18,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii și produse animale	22,5	12,8	14,5	13,9	14,5	18,1	14,1	13,3	13,2	13,2	14,8	13,8	12,9	12,1	13,9	15,9
Produse vegetale	39,2	55,3	50,2	52,2	52,1	48,7	56,5	55,1	52,0	55,7	54,7	55,2	53,9	47,9	53,0	51,5
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	6,0	4,9	3,9	5,3	6,0	4,5	4,5	3,8	3,8	3,1	3,3	3,4	3,1	2,8	3,9	4,4
Produse alimentare, băuturi și tutun	32,3	26,9	31,4	28,6	27,3	28,7	24,9	27,8	31,1	27,9	27,3	27,6	30,0	37,2	29,2	28,2
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică

Figura 21. Structura exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

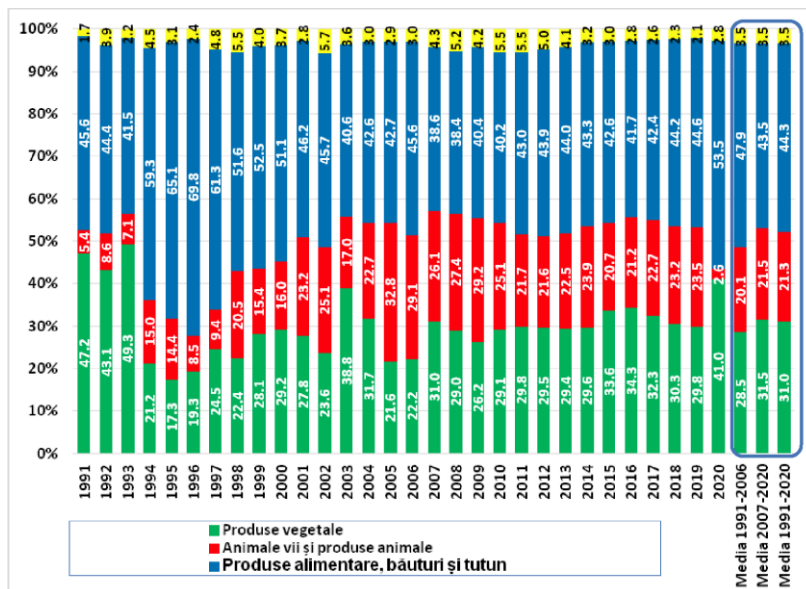
Tabelul 21. Structura importului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii și produse animale	5,4	8,6	7,1	15,0	14,4	8,5	9,4	20,5	15,4	16,0	23,2	25,1	17,0	22,7	32,8	29,1	20,1
Produse vegetale	47,2	43,1	49,3	21,2	17,3	19,3	24,5	22,4	28,1	29,2	27,8	23,6	38,8	31,7	21,6	22,2	28,5
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	1,7	3,9	2,2	4,5	3,1	2,4	4,8	5,5	4,0	3,7	2,8	5,7	3,6	3,0	2,9	3,0	3,5
Produse alimentare, băuturi și tutun	45,6	44,4	41,5	59,3	65,1	69,8	61,3	51,6	52,5	51,1	46,2	45,7	40,6	42,6	42,7	45,6	47,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii și produse animale	26,1	27,4	29,2	25,1	21,7	21,6	22,5	23,9	20,7	21,2	22,7	23,2	23,5	2,6	21,5	21,3
Produse vegetale	31,0	29,0	26,2	29,1	29,8	29,5	29,4	29,6	33,6	34,3	32,3	30,3	29,8	41,0	31,5	31,0
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	4,3	5,2	4,2	5,5	5,5	5,0	4,1	3,2	3,0	2,8	2,6	2,3	2,1	2,8	3,5	3,5
Produse alimentare, băuturi și tutun	38,6	38,4	40,4	40,2	43,0	43,9	44,0	43,3	42,6	41,7	42,4	44,2	44,6	53,5	43,5	44,3
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică

Figura 22. Structura importului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

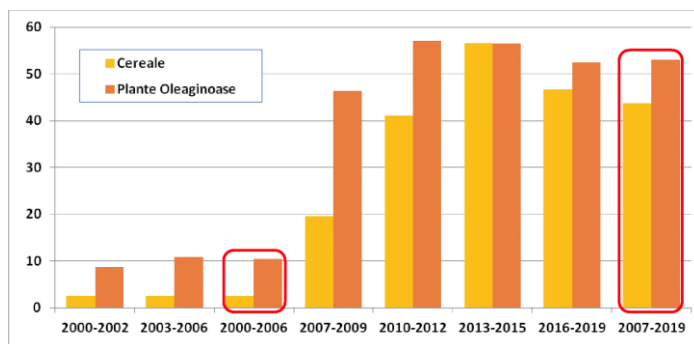

Tabelul 22. Ponderea exportului de cereale și oleaginoase din producția de cereale și oleaginoase a României (%)

	2000-2002	2003-2006	2000-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2019	2007-2019
Cereale	2,6	2,6	2,5	19,5	41,2	56,6	46,8	43,7
Plante Oleaginoase	8,8	11,0	10,4	46,5	57,2	56,4	52,4	53,1

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 23. Ponderea exportului de cereale și oleaginoase din producția de cereale și oleaginoase a României

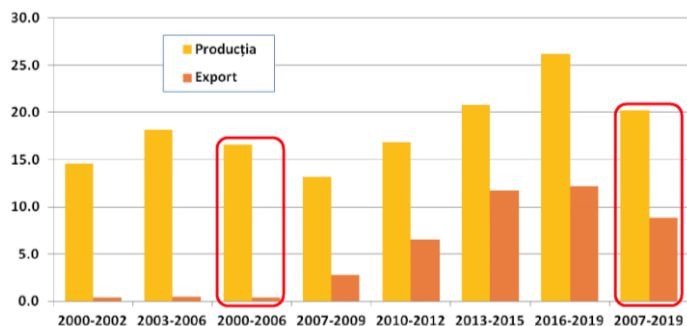

Tabelul 23. Producția și exportul brut de cereale ale României (mil. t)

	2000-2002	2003-2006	2000-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2019	2007-2019
Producție	14,6	18,1	16,6	13,2	16,8	20,8	26,2	20,2
Export	0,4	0,4	0,4	2,8	6,5	11,7	12,2	8,8

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 24. Producția și exportul brut de cereale ale României (mil. t)

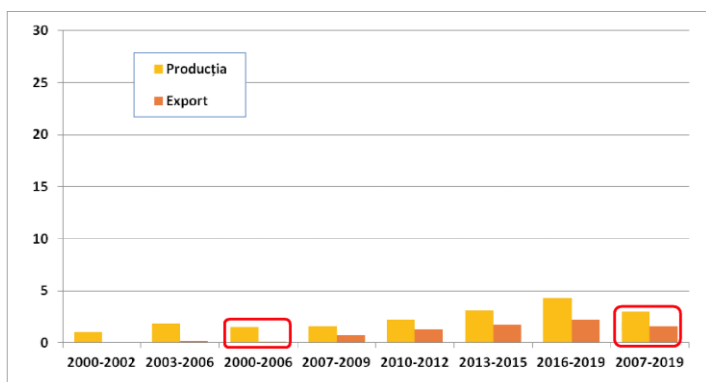

Tabelul 24. Producția și exportul brut de oleaginoase ale României (mil. t)

	2000-2002	2003-2006	2000-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2019	2007-2019
Producție	1,0	1,9	1,5	1,6	2,2	3,1	4,3	3,0
Export	0,1	0,2	0,2	0,8	1,3	1,8	2,2	1,6

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 25. Producția și exportul brut de oleaginoase ale României (mil. t)

Pentru a aprecia unde se află agricultura României, prin prisma indicelui import/export, prezentăm comparativ datele referitoare la acest capitol, perioada 2007 (aderarea României UE) - 2021, din cinci țări, două țări fondatoare (vechi) UE, foarte dezvoltate Germania și Franța și trei țări noi membre UE, cu grad de dezvoltare rural "relativ" asemănător cu al României, respectiv Ungaria și Polonia. (tabelele 25, 26, 27, 28, 29, figura 26).

Tabelul 25. Producția agroalimentară în câteva țări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media	euro/ha	euro/loc
Germania	92466	99965	87308	99231	110773	113534	118619	116936	105599	104137	114178	106110	116087	114212	118311	107831,1	15039	1297
Franța	132414	135980	125620	134288	144033	151161	146307	148449	148075	138841	144228	153759	153370	150188	161048	144517,4	48481	2136
Ungaria	13187	15501	11534	12116	15335	14825	15443	15757	15844	16422	16622	16714	17183	16665	18874	15468,1	3840	1590
Polonia	40127	43517	34822	39366	45337	46327	47094	46079	44556	44723	49413	48884	51752	52722	56819	46102,5	4136	1218
Romania	27493	35070	26970	29394	34847	27531	34017	32000	29481	29480	33077	35751	36536	32166	40075	32259,2	3764	1680

Sursa: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Tabelul 26. Exportul agroalimentar în câteva țări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	43431,5	48001,8	46050,1	49494,5	54722,0	57955,5	61211,3	62444,5	64265,5	65751,0	68138,1	66942,1	69278,0	68058,9	71343,5	59805,9
Franța	42498,2	45479,8	40814,8	44757,7	51778,1	53070,9	55297,2	53652,9	54872,7	54192,5	56413,6	57607,2	59625,6	57178,3	64028,2	52751,2
Ungaria	4213,7	4763,1	4163,6	4976,1	6065,3	6600,0	6563,8	6417,0	6630,2	6615,8	7303,3	7153,8	7585,5	7925,5	8617,4	6372,9
Polonia	9450,5	10898,7	10788,4	12708,3	14280,4	17049,4	18977,3	20565,3	22384,5	22921,0	26532,6	28305,7	30176,7	32413,6	35506,3	20863,9
Romania	853,9	1582,3	1755,4	2352,2	2917,5	3349,0	4198,0	4484,2	4832,7	4831,8	4923,6	5063,9	5864,1	5849,9	7692,6	4036,7

Sursa: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Tabelul 27. Importul agroalimentar în câteva țări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	50602,0	53620,1	51553,9	55421,2	61035,9	63238,3	65429,6	67210,4	71566,7	74155,0	78493,1	78330,6	79947,1	80764,7	84904,7	67751,6
Franța	32877,3	35419,7	34637,7	36686,8	39910,8	41193,1	43413,7	44140,4	46008,0	47545,2	50321,7	50454,6	51263,2	50609,7	55230,7	43980,8
Ungaria	2813,4	3359,6	2971,5	3307,0	3937,8	3948,0	3837,1	4065,5	4277,2	4561,7	4945,5	5202,4	5626,7	5689,4	6191,9	4315,6
Polonia	7091,5	8775,6	8065,8	9598,9	10738,9	11742,1	12466,6	13293,7	14219,9	15149,5	16992,6	17520,1	18731,3	19886,0	21559,0	13722,1
Romania	2974,6	3764,2	3363,6	3288,4	3743,0	4106,2	4310,3	4520,7	5364,5	6063,7	6623,1	6782,6	7509,1	7917,6	8965,8	5286,5

Sursa: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Tabelul 28. Ponderea exportului agroalimentar în câteva țări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	47,0	48,0	52,7	49,9	49,4	51,0	51,6	53,4	60,9	63,1	59,7	63,1	59,7	59,6	60,3	55,5
Franța	32,1	33,4	32,5	33,3	35,9	35,1	37,8	36,1	37,1	39,0	39,1	37,5	38,9	38,1	39,8	36,5
Ungaria	32,0	30,7	36,1	41,1	39,6	44,5	42,5	40,7	41,8	40,3	43,9	42,8	44,1	47,6	45,7	41,2
Polonia	23,6	25,0	31,0	32,3	31,5	36,8	40,3	44,6	50,2	51,3	53,7	57,9	58,3	61,5	62,5	45,3
Romania	3,1	4,5	6,5	8,0	8,4	12,2	12,3	14,0	16,4	16,4	14,9	14,2	16,1	18,2	19,2	12,5

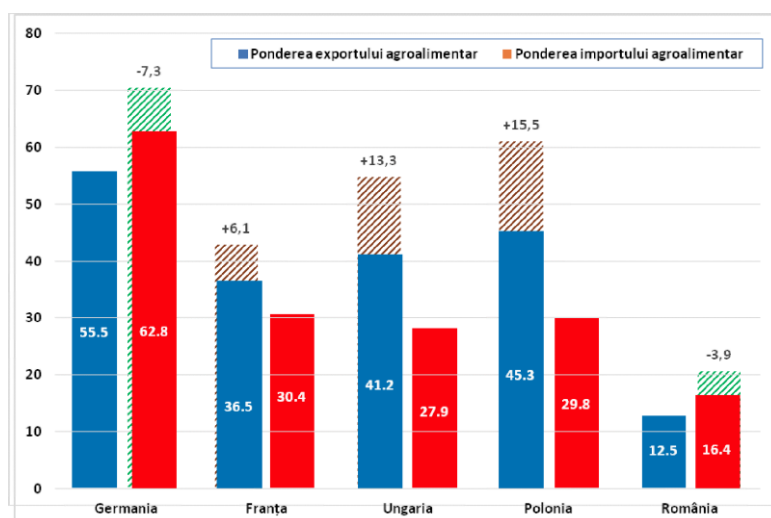
Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Eurostat

Tabelul 29. Ponderea importului agroalimentar în câteva țări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	54,7	53,6	59,0	55,9	55,1	55,7	55,2	57,5	67,8	71,2	68,7	73,8	68,9	70,7	71,8	62,8
Franta	24,8	26,0	27,6	27,3	27,7	27,3	29,7	29,7	31,1	34,2	34,9	32,8	33,4	33,7	34,3	30,4
Ungaria	21,3	21,7	25,8	27,3	25,7	26,6	24,8	25,8	27,0	27,8	29,8	31,1	32,7	34,1	32,8	27,9
Polonia	17,7	20,2	23,2	24,4	23,7	25,3	26,5	28,8	31,9	33,9	34,4	35,8	36,2	37,7	37,9	29,8
Romania	10,8	10,7	12,5	11,2	10,7	14,9	12,7	14,1	18,2	20,6	20,0	19,0	20,6	24,6	22,4	16,4

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Eurostat

Figura 26. Ponderea exportului și importului în producția agroalimentară și balanța comercială agricolă

Este cunoscut faptul că agricultura unei țări (ca de altfel orice ramură economică) este cu atât mai dezvoltată, mai puternică și mai productivă cu cât reușește să asigure consumul agroalimentar intern și să genereze partizi agroalimentari (valori) cât mai mari la export. Dintre cele cinci țări prezentate, Germania are cea mai ridicată pondere din producția agroalimentară destinată exportului (în medie pe perioada 2007-2022, 55,5%). Atât Polonia (45,3%), cât și Ungaria (41,2%) înregistrează, de asemenea, nivele ridicate ale exportului agroalimentar, cu mult peste nivelul României (12,5%). În cazul Poloniei, este de remarcă ritmul accelerat de creștere al exportului, începând cu anul 2015 când acesta depășește 50%, iar în anii 2020 și 2021, depășește 60% din producția agroalimentară totală a țării.

Iată ce lecție ne oferă Polonia. Ce resurse are Polonia, care este cheia politicii agricole poloneze?

Balanța comercială agroalimentară a Franței (61%), Ungariei (13,3%) și Poloniei (15,6%) este pozitivă în întreaga perioadă 2007-2021, cu excedente semnificative, mai cu seamă în cazul Poloniei și Ungariei.

Balanța comercială agroalimentară, în cazul Germaniei și României, este, în ambele țări, negativă, deși necomparabile. În cazul Germaniei, explicația este simplă: puterea economică de ansamblu îi permite o astfel de balanță, iar cauza debalansării nu este precaritatea producției agroalimentare germane. Ci, dimpotrivă! Agricultură Germaniei, pe ansamblu, este cea mai puternică, cea mai productivă (VAP 2007-2021 este de 15039 €/ha, cu mult peste puterea agricolă numărul 1 a UE - Franța care are în aceeași perioadă VAP de 8412 €/ha, la jumătate).

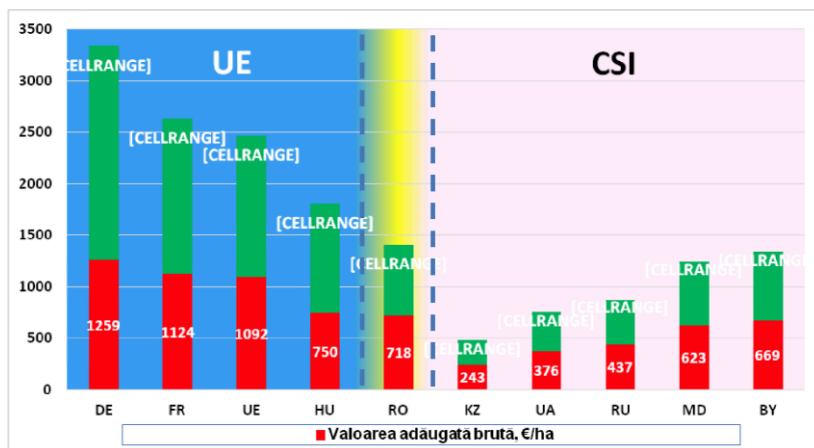
În schimb, debalansarea balanței comerciale agroalimentare a României are o singură cauză: nivelul și structura (încă) precară a agriculturii, incompatibilitatea cu structura agrară europeană (deși aparținem juridic la UE), asemănarea structurală a agriculturii românești mai degrabă cu cea est-europeană (tabelul 30, figura 27).

**Tabelul 30. Producția agricolă și valoarea adăugată brută.
Date comparative UE și CSI**

	DE	FR	UE	HU	RO	KZ	UA	RU	MD	BY
Producția agricolă (cumulat cu VAB - roșu), €/ha	2082	1511	1376	1056	693	239	376	437	623	669
Valoarea adăugată brută, €/ha	1259	1124	1092	750	718	243	376	437	623	669

Sursa: Faostat, <http://www.fao.org/faostat/en#data>

**Figura 27. Producția agricolă și valoarea adăugată brută.
Date comparative UE și CSI**

De unde vine, cine generează și accelerează (în loc să o atenueze) nonperformanță în agricultura României după aderarea la UE?

Există două explicații: **efectele aplicării Legii fondului funciar și cele conexe acestuia** care au condus, în mare parte, la relativizarea (parțială) a exploatațiilor agricole și politica **greșită dezechilibrată de susținere financiară** a agriculturii României. Prima cauză, generată de aplicarea celei mai defectuoase legi funciare de reformă a privatizării terenului agricol, o vom analiza mai amănunțit în capitolul 2

A doua cauză, ca ordine cronologică, **politica de susținere financiară defectuoasă** o urmărim în continuare.

5. Susținerea financiară a agriculturii și dezvoltării rurale

Sprijinul financiar cu fonduri al agriculturii și dezvoltării rurale în România, în ambele perioade (preaderare 1991-2006 și postaderare 2007-2022) a avut două destinații distincte: subvențiile pentru susținerea producției agroalimentare și a producției marfă și **investițiile** în exploatațiile agricole, unitățile de procesare și pentru dezvoltarea spațiului rural.

Funcție de sursele sprijinului, fondurile financiare au provenit de la **bugetul statului român**, de la **bugetul agricol european** și din **sursele proprii ale investitorilor** (autofinanțare)

După cum rezultă din tabele, valorile și sursele finanțării și destinațiile alocării fondurilor financiare, sprijinului financiar diferă în mare măsură de la o perioadă la alta și chiar de la un an la altul în cadrul aceleiași perioade.

În perioada de preaderare majoritatea fondurilor au avut ca sursă de proveniență bugetul de stat, fiind destinate în proporție de 41,1% subvenționării producției vegetale (62,7%) și animale (37,3%) și 58,9% investițiilor. După anul 2003, în vederea pregătirii pentru preaderarea la UE, prin programul SAP ARD și Fermierul a început și procesul de finanțare europeană, dar sumele au fost, în general, de nivel redus.

După aderarea la UE, România s-a aliniat politicilor agricole europene în ceea ce privește susținerea agriculturii și dezvoltării rurale, destinația subvențiilor încadrându-se în pilonii și măsurile stabilite de UE. Cu privire la alocările financiare de la bugetul agricol european, pe pilonul I și II, respectiv pe măsurile și direcțiile de alocare, România s-a "aliniat" politicilor europene de alocare pe destinații. Aici, este importantă o remarcă referitoare la alocările pe destinații (sectoare, ramuri, culturi, specii și categorii de animale, activități etc). În stabilirea priorităților de alocare, UE a plecat de la **starea generală a agriculturii europene**, care a fost și este (încă) mult diferită față de **starea și prioritățile**

agriculturii românești. Am mai afirmat și cu alte prilejuri, agricultura și spațiul rural românesc în momentul aderării la UE (2007), dar și în prezent, nu se află, din punctul de vedere al structurii și performanțelor, la nivelul european al anului 2007 sau, în prezent, la nivelul anului 2022. Agricultura și dezvoltarea rurală ale României se află la nivelul țărilor UE din anii 1970-1980.

În acea perioadă, agricultura țărilor UE a avut cu totul alte priorități care vizau consolidarea exploatațiilor familiale, susținerea masivă a producției agricole, bugetul agricol european reprezentând peste 50% din bugetul general al UE.

În prezent, UE având în vedere nivelul ridicat la care a ajuns agricultura țărilor vechi UEi5 a redus mult bugetul agricol și a schimbat masiv orientările și prioritățile de alocare, toate acestea fiind departe de cele necesare agriculturii și dezvoltării rurale a României.

Așa ne explicăm faptul că **după aderare, principalele priorități ale României, pentru susținerea creșterii animalelor și procesării producției agricole primare, nemaifiind priorități și pentru agricultura țărilor vechi și dezvoltate ale UE, au fost totalmente neglijate.** Astfel, alocările financiare, pentru zootehnice, în perioada postaderare 2007-2020 au fost de numai 14,6% (față de vegetal 85,4%), scăzând de la 37,3% în perioada de preaderare (tabele 31, 32, 33, 34, 35, 36, figurile 28, 29, 30, 31, 32, 33). Consecința acestui dezechilibru: una singură și dramatică: **scăderea alarmantă a producției animale și favorizarea masivă, inclusiv prin SAPS, a exploatațiilor agricole vegetale mari, producătoare de cereale și oleaginoase destinate exportului, aceste exploatații exportând concomitent și subvenția pe hectar către procesatorii parteneri externi.**

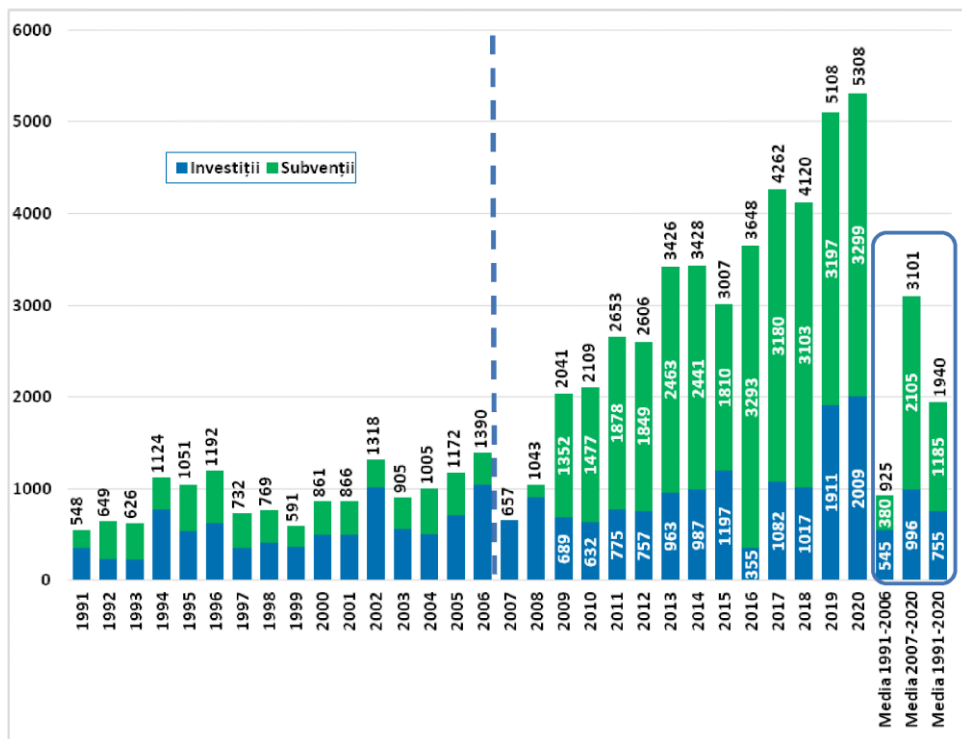
Tabelul 31. Evoluția anuală a sprijinului financiar total în agricultură, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenții	187,9	409,7	404,2	346,6	511,3	564	374,8	359,7	227,2	366,4	366,5	304	348	501,7	459,3	344,7	379,8
Investiții	360	239	222	777	540	628	357	409	364	495	499	1014	557	503	712,2	1045,3	545,1
Total	548	649	626	1124	1051	1192	732	769	591	861	866	1318	905	1005	1172	1390	925

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenții	0	135,3	1351,5	1477,4	1878,4	1848,5	2462,8	2440,6	1809,6	3293,3	3179,6	3102,5	3197,4	3299,3	2105,4	1185,1
Investiții	657	908	689	632	775	757	963	987	1197	355	1082	1017	1911	2009	995,6	755,4
Total	657	1043	2041	2109	2653	2606	3426	3428	3007	3648	4262	4120	5108	5308	3101	1940

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

Figura 28. Evoluția anuală a sprijinului financiar total în agricultură, mil. €

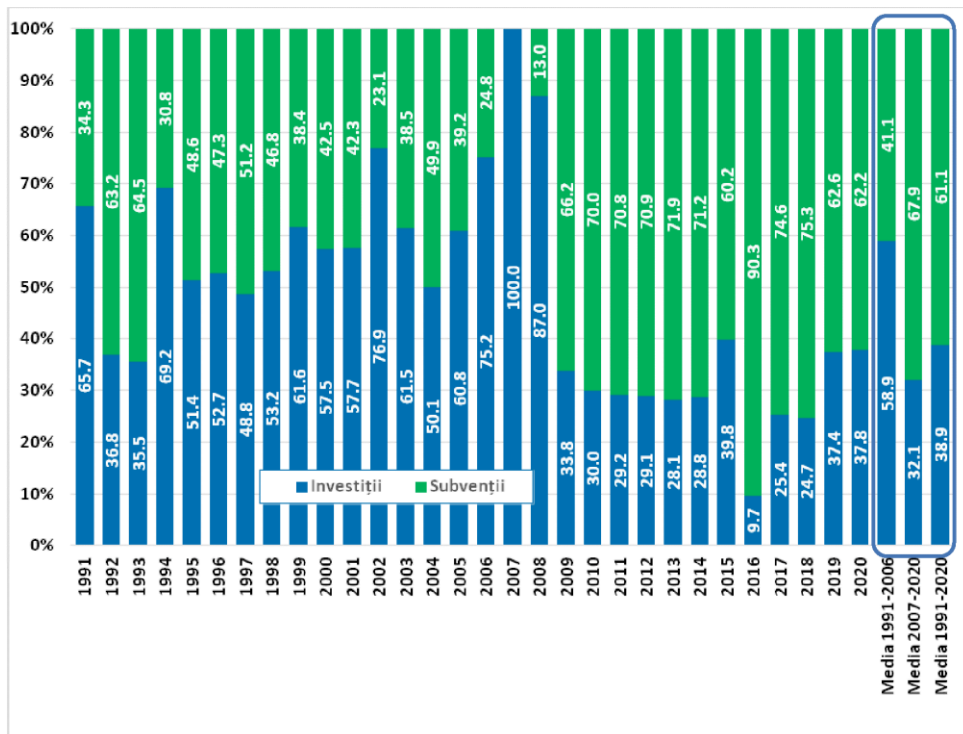
Tabelul 32. Structura anuală a sprijinului financiar total în agricultură, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenții	34,3	63,2	64,5	30,8	48,6	47,3	51,2	46,8	38,4	42,5	42,3	23,1	38,5	49,9	39,2	24,8	41,1
Investiții	65,7	36,8	35,5	69,2	51,4	52,7	48,8	53,2	61,6	57,5	57,7	76,9	61,5	50,1	60,8	75,2	58,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenții	0,0	13,0	66,2	70,0	70,8	70,9	71,9	71,2	60,2	90,3	74,6	75,3	62,6	62,2	67,9	61,1
Investiții	100,0	87,0	33,8	30,0	29,2	29,1	28,1	28,8	39,8	9,7	25,4	24,7	37,4	37,8	32,1	38,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

Figura 29. Structura anuală a sprijinului financiar total în agricultură, %

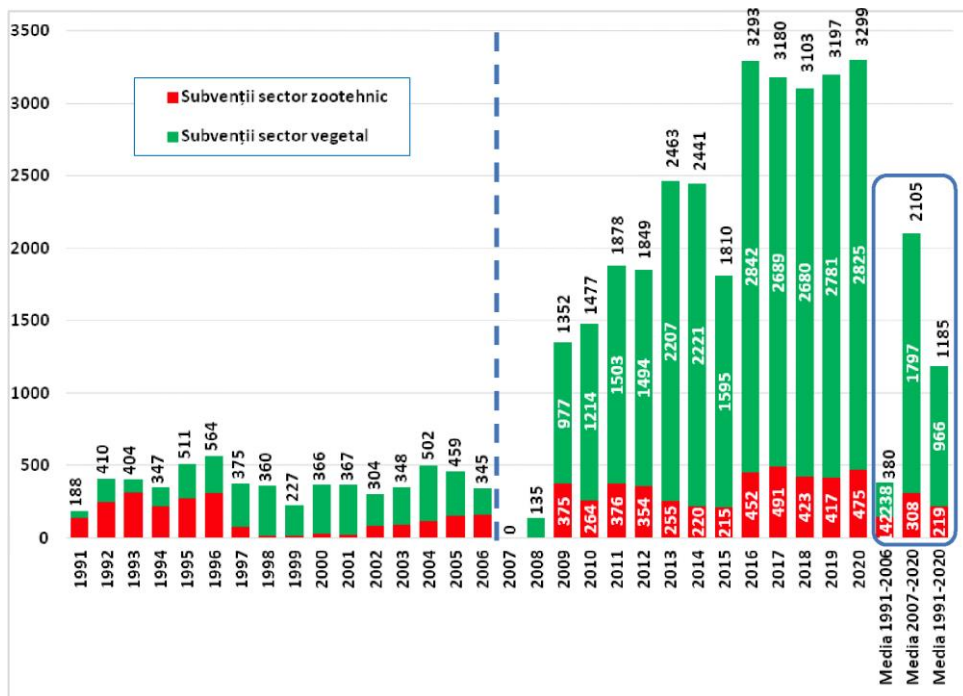
Tabelul 33. Evoluția anuală a subvențiilor în agricultură, mii. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenții sector vegetal	50	160	88	127	235	258	300	344	212	340	343	223	254	384	307	185	238
Subvenții sector zootehnic	138	250	316	220	277	306	75	15	16	26	24	82	94	118	153	160	142
Total	188	410	404	347	511	564	375	360	227	366	367	304	348	502	459	345	380

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenții sector vegetal	0	135	977	1214	1503	1494	2207	2221	1595	2842	2689	2680	2781	2825	1797	966
Subvenții sector zootehnic	0	0	375	264	376	354	255	220	215	452	491	423	417	475	308	219
Total	0	135	1352	1477	1878	1849	2463	2441	1810	3293	3180	3103	3197	3299	2105	1185

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

Figura 30. Evoluția anuală a subvențiilor în agricultură, mil. €

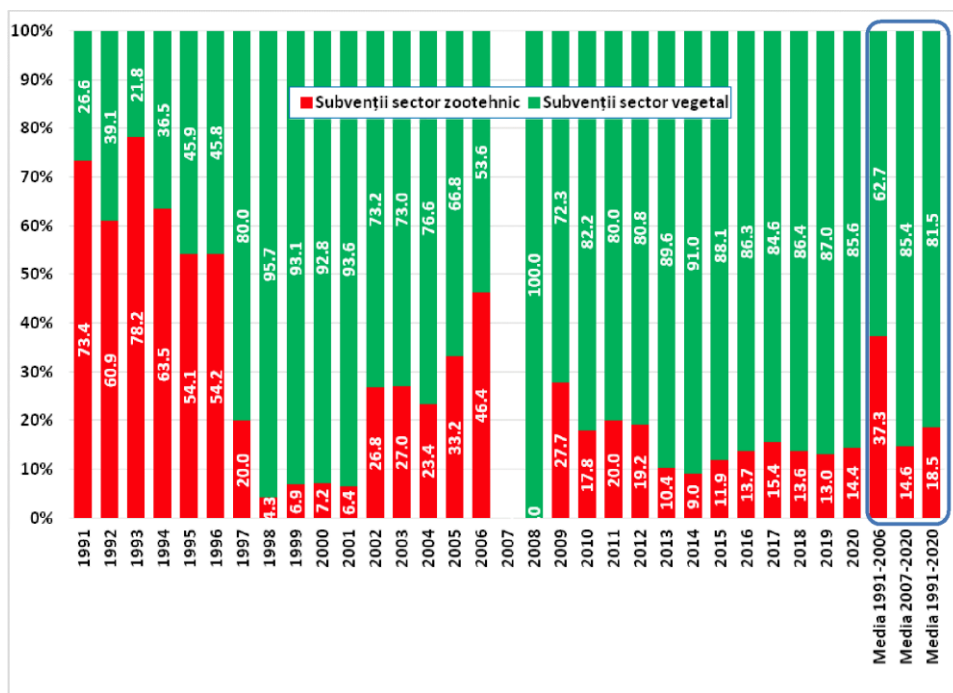
Tabelul 34. Structura anuală a subvențiilor în agricultură, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenții sector vegetal	26,6	39,1	21,8	36,5	45,9	45,8	80,0	95,7	93,1	92,8	93,6	73,2	73,0	76,6	66,8	53,6	62,7
Subvenții sector zootehnic	73,4	60,9	78,2	63,5	54,1	54,2	20,0	4,3	6,9	7,2	6,4	26,8	27,0	23,4	33,2	46,4	37,3
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenții sector vegetal	0,0	100,0	72,3	82,2	80,0	80,8	89,6	91,0	88,1	86,3	84,6	86,4	87,0	85,6	85,4	81,5
Subvenții sector zootehnic	0,0	0,0	27,7	17,8	20,0	19,2	10,4	9,0	11,9	13,7	15,4	13,6	13,0	14,4	14,6	18,5
Total	0	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii pe baza datelor Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

Figura 31. Structura anuală a subvențiilor în agricultură, %

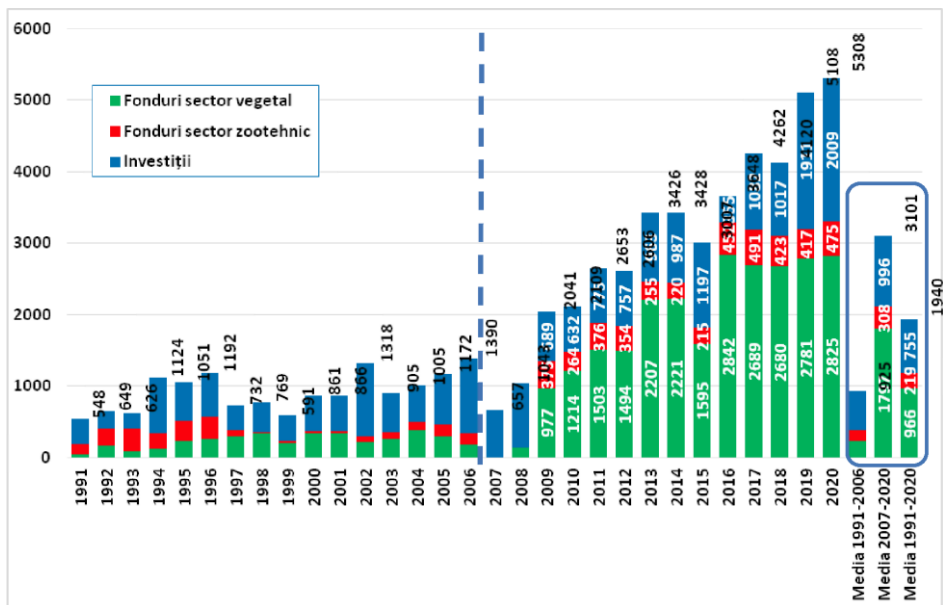
Tabelul 35. Evoluția alocării de fonduri financiare în agricultură, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Investiții	360	239	222	777	540	628	357	409	364	495	499	1014	557	503	712	1045	545
Fonduri sector zootehnic	138	250	316	220	277	306	75	15	16	26	24	82	94	118	153	160	142
Fonduri sector vegetal	50	160	88	127	235	258	300	344	212	340	343	223	254	384	307	185	238
Total	548	649	626	1124	1051	1192	732	769	591	861	866	1318	905	1005	1172	1390	925

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Investiții	657	908	689	632	775	757	963	987	1197	355	1082	1017	1911	2009	996	755
Fonduri sector zootehnic	0	0	375	264	376	354	255	220	215	452	491	423	417	475	308	219
Fonduri sector vegetal	0	135	977	1214	1503	1494	2207	2221	1595	2842	2689	2680	2781	2825	1797	966
Total	657	1043	2041	2109	2653	2606	3426	3428	3007	3648	4262	4120	5108	5308	3101	1940

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

Figura 32. Evoluția alocării de fonduri financiare în agricultură, mil. €

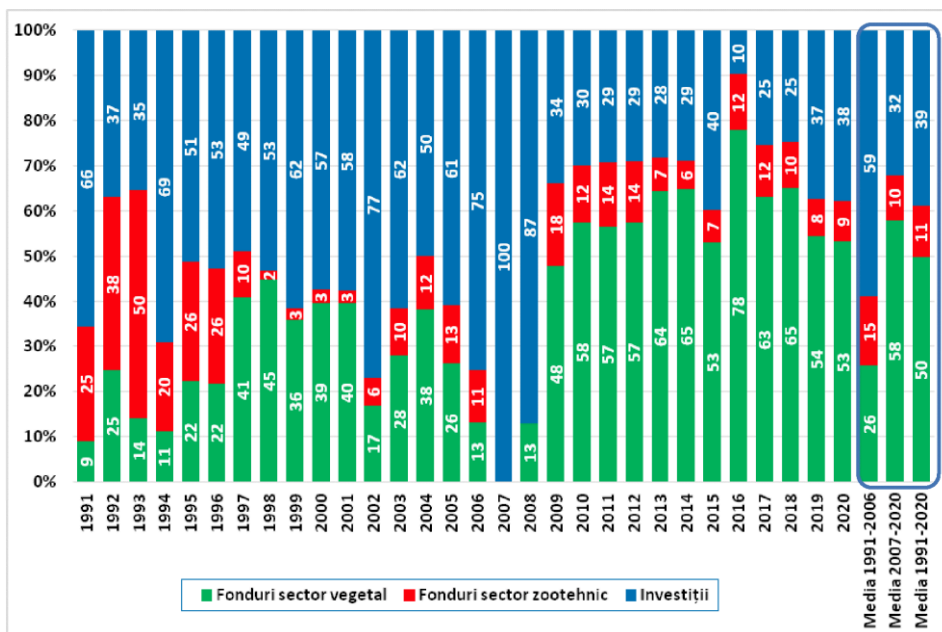
Tabelul 36. Structura alocării de fonduri financiare în agricultură, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Investiții	65,7	36,8	35,5	69,2	51,4	52,7	48,8	53,2	61,6	57,5	57,7	76,9	61,5	50,1	60,8	75,2	58,9
Fonduri sector zootehnic	25,2	38,5	50,5	19,6	26,3	25,7	10,2	2,0	2,7	3,0	2,7	6,2	10,4	11,7	13,0	11,5	15,3
Fonduri sector vegetal	9,1	24,7	14,1	11,3	22,3	21,7	41,0	44,8	35,8	39,5	39,6	16,9	28,1	38,2	26,2	13,3	25,7
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Investiții	100,0	87,0	33,8	30,0	29,2	29,1	28,1	28,8	39,8	9,7	25,4	24,7	37,4	37,8	32,1	38,9
Fonduri sector zootehnic	0,0	0,0	18,4	12,5	14,2	13,6	7,5	6,4	7,2	12,4	11,5	10,3	8,2	8,9	9,9	11,3
Fonduri sector vegetal	0,0	13,0	47,9	57,5	56,6	57,4	64,4	64,8	53,0	77,9	63,1	65,1	54,4	53,2	58,0	49,8
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii pe baza datelor Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

Figura 33. Structura alocării de fonduri financiare în agricultură, %

De altfel, cea mai sugestivă imagine a neconcordanței între prioritățile în susținerea producției agroalimentare românești și destinația produselor ne-o oferă datele din tabelul 37 și în mod deosebit graficul 34. După aderare, se menține ritmul accelerat de alocare a fondurilor financiare, dar răspunsul economic al ritmului de creștere al producției agroalimentare este evident: mult mai redus. Din ce cauză, una singură: alocarea, cu predilecție, în cea mai mare pondere a fondului financiar spre producția vegetală, spre marile exploatații producătoare de valoare adăugată redusă, producătoare de materii prime (cereale și oleaginoase) destinate, în cea mai mare parte exportului, într-o oarecare măsură consumului alimentar uman intern și într-o măsură nesemnificativă procesării interne în zootehnie și industria alimentară.

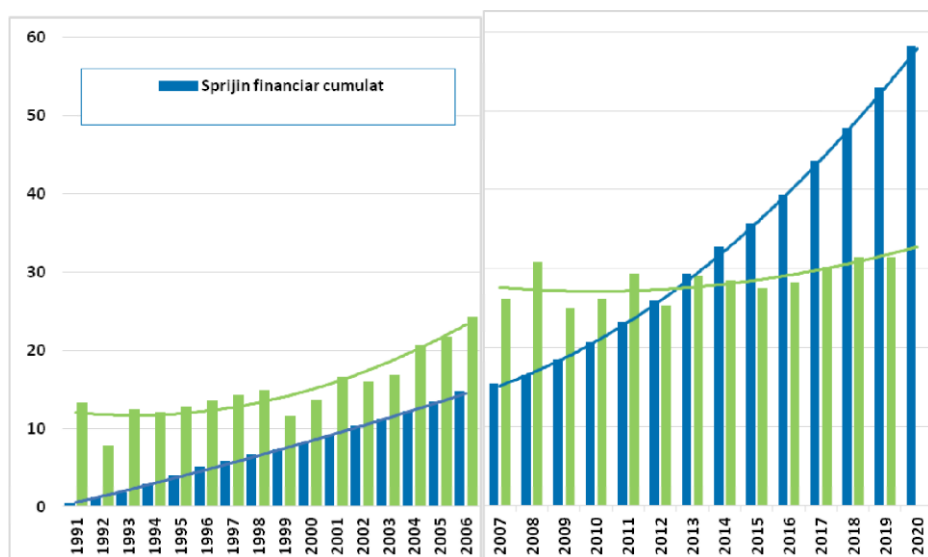
Tabelul 37. Evoluția valorii producției agroalimentare anuale și a sprijinului financiar alocat agriculturii (cumulat anual, 1991-2020, mil. €)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sprijin total cumulat	547,9	1196,6	1822,8	2946,4	3997,7	5189,7	5921,5	6690,2	7281,4	8142,8	9008,3	10326,3	11231,3	12236	13407,5	14797,5
Producția agroalimentară anuală	13366	7805	12416	12134	12818	13523	14332	14944	11549	13623	16596	15988	16910	20646	21745	24302

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sprijin total cumulat	15454,5	16497,8	18538,3	20647,7	23301,1	25906,6	29332,4	32760	35766,6	39414,9	43676,5	47796	52904,4	58212,7
Producția agroalimentară anuală	26138	30826	24980	26252	29386	25312	29173	28553	27539	28284	30189	31477	31488	

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

Figura 34. Evoluția valorii producției agroalimentare anuale și a sprijinului financiar alocat agriculturii (cumulat anual, 1991-2020, mil. €)

Considerăm că nu este necesar să mai insistăm asupra dezechilibrelor majore în susținerea financiară a producției agroalimentare, cititorul urmărind și analizând datele din tabelele 38, 39, 40, va fi pe deplin edificat cu explicația anterioară: **totalul dezacord între cerințele ramurilor românești agroalimentare de alocare financiară și destinația efectivă a acestora din perioada 2007-2020.**

ANEXE

Tabelul 38. Sprijinul financiar în agricultură – preaderare, 1991 – 2006, (mil. euro)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Total 1991-2006
SECTOR VEGETAL, de:	50,0	160,0	88,2	126,6	234,7	258,2	300,0	344,3	211,5	340,2	343,0	222,5	254,2	384,2	306,7	184,9	3809,2
Diferențe de preț (subvenții la consumatori pt alim. de bază)	50,0	160,0	86,0	-	14,4	7,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	317,6
Prime pt. cereale (subvenții produse)	-	-	2,2	59,0	43,7	21,5	0,2	11,5	14,3	22,6	17,2	-	-	-	-	-	192,2
Subvenții inputuri (îngrăș., lucrări agricole, energie, motorină, sămânță, cupoane, bonuri valorice)	-	-	-	67,6	168,6	208,8	243,7	327,0	173,1	305,0	74,4	103,9	179,1	83,5	-	-	1934,7
Subvenții depozitare cereale	-	-	-	-	-	16,6	23,1	3,4	4,5	-	-	0,5	0,7	-	-	-	48,8
Subvenții credite (de producție și investiții utilaje)	-	-	-	-	8,0	4,1	33,0	2,4	19,6	12,6	36,3	89,9	20,8	25,8	-	-	252,5
Plăți directe (sprijin în bani pe unitatea de suprafață)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	215,1	4,3	36,8	251,7	-	-	507,9
Susținerea producției marfă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23,9	16,8	23,2	-	-	63,9
SECTOR ZOOtehnic, de:	137,9	249,7	316,0	220,0	276,6	305,8	74,8	15,4	15,7	26,2	23,5	81,5	93,8	117,5	152,6	159,8	2266,8
Diferențe de preț	137,9	80,0	9,0	59,0	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	286,2
Prime pt. carne si lapte (subvenții produse)	-	157,2	264,7	16,7	258,6	298,3	65,7	2,5	0,1	8,1	8,9	30,2	36,5	44,0	-	-	1191,5
Subvenții inputuri (furaie, material seminal, credite,	-	12,5	42,3	144,3	18,0	7,2	8,7	10,5	8,9	9,9	6,3	5,1	0,5	3,1	-	-	277,3
Credite și export	-	-	-	-	-	-	0,4	2,4	6,7	8,2	-	-	-	-	-	-	17,7
Susținerea producției marfă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24,3	37,1	68,0	-	-	129,4
Ajutor acțiuni sanitar-veterinare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,3	21,9	19,7	2,4	-	-	52,3
TOTAL SUBVENȚII	187,9	409,7	404,2	346,6	511,3	564	374,8	359,7	227,2	366,4	366,5	304	348	501,7	459,3	344,7	6076
INVESTIȚII 1991-2006	360	239	222	777	540	628	357	409	364	495	499	1014	557	503	712,2	1045,3	8721,5
TOTAL SPRIJIN	547,9	648,7	626,2	1123,6	1051,3	1192	731,8	768,7	591,2	861,4	865,5	1318	905	1004,7	1171,5	1390,0	14797,5

Tabelul 39. Sprijinul financiar în agricultură – postaderare, 2007 - 2020, (mil. euro)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2007- 2020
PLĂȚI DIRECTE (SAPS și alte scheme UE, PNDC vegetal)	-	135,3	528,8	760	756,7	1203,8	1340	1456,7	974,4	2159,4	1894,5	2001	2031,8	1926	17168,4
PNDR PLĂȚI VERZI (vegetal)	-	-	269,6	277,6	655,1	179,7	809,1	633,2	271	399,3	517	404,3	498,4	511	5425,3
Sprijin cuplat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97,7	141,4	123,1	123,9	114	600,1
BUGET NAȚIONAL:	-	-	553,1	439,8	466,6	465	313,7	350,7	564,2	636,9	626,7	574,1	543,3	748,3	6282,4
Sector vegetal, d.c:	-	-	178,5	176,2	90,7	110,8	58,3	130,6	349,1	282,8	277,4	274,5	250,4	387,8	2567,1
Ajutor valoric înființ. Culturi	-	-	18,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,3
Susținerea prod. Marfă	-	-	45,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45,1
Susținere inputuri (motorină)	-	-	25,7	30,8	68,9	60,2	17,3	106,4	121,3	143,4	121,2	104,8	135,2	57,9	993,1
Renta viageră	-	-	11,8	17,3	16,4	17	15,6	14,8	13,9	12,7	12,7	11,7	10,7	9,9	151,8
Despăgubiri (calamități)	-	-	2,7	-	-	24,4	17,8	1,7	72,8	-	-	-	-	192,1	311,5
Subvenții credit agricol	-	-	73,1	132,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	205,3
Prime de asigurare	-	-	-	-	4,5	3,4	6,2	6,9	1,6	-	-	-	-	-	22,6
ANT vegetal	-	-	-	-	-	-	-	-	136,9	125,5	119,8	111,3	104,5	95,9	693,9
Altele	-	-	1,8	13,2	-	6,4	-	-	1,7	-	23,7	46,7	-	32	125,5
SECTOR ZOOTEHNIC, de:	-	-	374,6	263,6	375,9	354,2	255,4	220,1	215,1	354,1	349,3	299,6	292,9	360,5	3715,3
PNDC (prime bovine, ovine, caprine)	-	-	182,6	162,9	187,8	199,3	254,5	212,6	213,2	182,1	171,6	175,2	156,1	146,3	2244,2
Susținere producție marfă	-	-	181,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	181,3
Altele (mat seminal, animale de reproducție, respectare standarde UE, despăgubiri, etc)	-	-	10,7	100,7	25,2	0,4	0,9	7,5	1,9	9,6	12,8	12,7	11,1	77,4	270,9
Ajutor pt bunăstarea animalelor	-	-	-	-	162,9	154,5	-	-	-	162,4	164,9	111,7	125,7	136,8	1018,9
TOTAL SECTOR VEGETAL	-	135,3	976,9	1213,8	1502,5	1494,3	2207,4	2220,5	1594,5	2841,5	2688,9	2679,8	2780,6	2824,8	25160,8
TOTAL SECTOR ZOOTEHNIC	-	-	374,6	263,6	375,9	354,2	255,4	220,1	215,1	451,8	490,7	422,7	416,8	474,5	4315,4
TOTAL SUBVENȚII	-	135,3	1351,5	1477,4	1878,4	1848,5	2462,8	2440,6	1809,6	3293,3	3179,6	3102,5	3197,4	3299,3	29476,2
INVESTIȚII 2007-2020	657	908	689	632	775	757	963	987	1197	355	1082	1017	1911	2009	13939,0
TOTAL SPIRIJIN	657	1043,3	2040,5	2109,4	2653,4	2605,5	3425,8	3427,6	3006,6	3648,3	4261,6	4119,5	5108,4	5308,3	43415,2

**Tabelul 40. Sinteza sprijinului financiar al agriculturii României,
1991 – 2020**

	Total 1991-2006		Total 2007-2020		Total 1991-2020	
	mil euro	%	mil euro	%	mil euro	%
Subvenții sector vegetal	3809,2	53,9	25160,8	85,4	28970,0	79,3
Subvenții sector zootehnic	2266,8	32,1	4315,4	14,6	6582,2	18,0
Altele	994,5	14,1	0,0	0,0	994,5	2,7
Total subvenții	7070,5	(47,8)	29476,2	(67,9)	36546,7	(62,8)
Investiții	7727,0	(52,2)	13939,0	(32,1)	21666,0	(37,2)
Total sprijin	14797,5	100	43415,2	100	58212,7	100